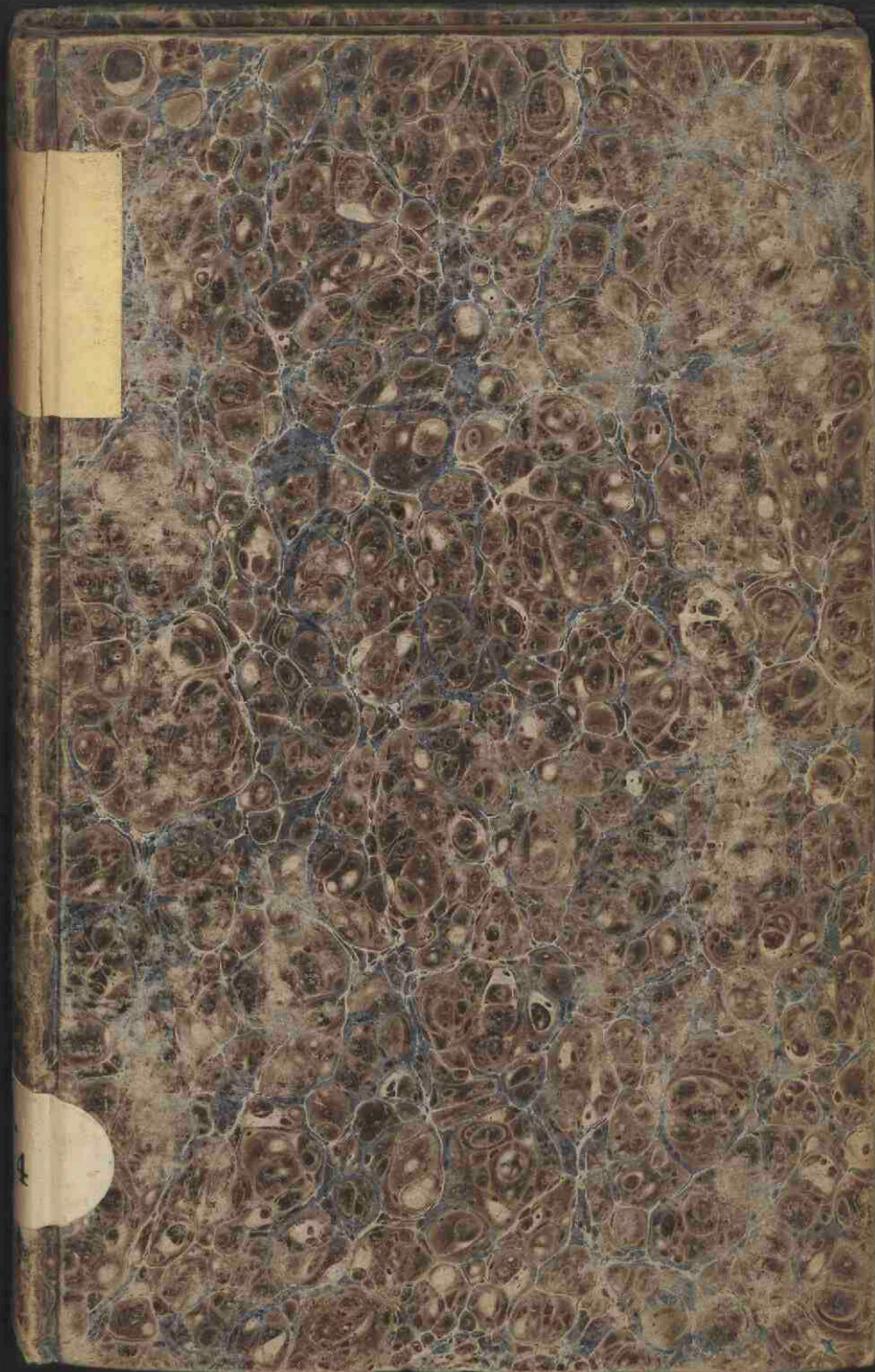

Reis door een gedeelte van Duitschland, Oostenrijk en Italië, 14 juni 1823 - 8 oct. 1824

<https://hdl.handle.net/1874/384861>

4
O. E. 4

Hss. Ackersdijck.

4

T. 1316

Hs.
O E 4

Mss. Ackerd. 4. (IV)

Het linkse bad ligt aan den rechter zijde des Gebouws
en meet een half uur breed.

Ik heb wat gespraakt met eene joodsche familie uit
Moravie, die naast my zat.

Vooral is het geens ik ben gaan zien. Naamkundig be-
schreef in Lindau's Gemälde van Dresden en ik zal
hem in deze aanteekeninge. maar kort zyn en my op
dat oock naar het overige verlaten.

Lindau's Gemälde 1247.

In de stad teruggekomen, zijn wy in een schone en geruime naar
 Linck's bad, met oogenmerk om daar in den Schanlung te gaan.
 Dit viel tegen: myne reisgenooten ^(meesteren) wouwen plan afzien, al
 er geen plechtten te bekomen waren. Eene enkele was
 er nog, en daarnant maakte ik gebruik. Men speelde „die
 eifersüchtige Frau“ en „Beschämte Eifersucht“. Hierop
 volgde nog een ballet. Beide stukken zijn zeer aardig
 en werden zeer goed uitgevoerd.

zaterdag 11 augustus. Met den He. Prokate de Katholie-
 ke kerk meeren zien. Er zijn neerehouden ongeveer schilderyn.
 Drie van Raphael Mengs: het meest beviel my eene Gene-
 Maria met Jesus; allerlieft zijn de Engelen, op die en
 ook op de andere stukken van deze behouder; zy zweelen
 en hebben een zeer verheven uitdrukking in gelaat en
 houding.

Zaam met de dames hebben wy gezien
 de Ausstellung in het gemene Brühl'sche paleis.
 Hier worden jaarlyk de stukken van meesters, maar
 meer nog van leerlingen ten toon gesteld. Men moet
 dit laatste in aanmerking nemen om niet te streng
 te oordeelen. Wat my byzonder gevallen heeft, heb
 ik in den Catalogus orange teekend.

De verzameling van schilderyn in het Brühl'sche
 paleis, die men anders den naam van Doppelten Saal
 kent. Hieraan is geen Catalogus, ook hangen de schil-
 derijen wienig in orbery maar hier en daar zijn
 maagye stukken. De zaal is groot en heeft goed licht.
 De geringen van Dresden en de omstreken, doet Canaletto
 drie stukken van Dürich voorstellen de 1. de Geesfeling

Wij hebben ook nog het museum (Hie deslaga)
van het heidnische porcelain (waren 4.000); maar
hebben het niet zeer bewaard.

Lindau's Gemälde P. 248.

van Jesus, 2 Joseph en Maria opweg naar Egypte, 3 Maria
 na by het lijf van Jesus, — vand' ik zeer mooi, het groot
 schilderij van Sylvestre, voorstellende de byeenkomst
 der familie van Augustus III te Kenhausen, heeft eene
 geschiedkundige waarde; — men kan zich niet genoeg
 verwonderen over de aanbiddendheid van alle de
 gezigten, en de styfheit en omwaternislykheid der
 kleding en handing van alle die hooge personen.
 Wy maakten een paar grappige stukken op: het
 een voorstellende een gezelschap van oude ange-
 trouwde heeren, het andere een gezelschap van
 oude ange trouwde dames.

Inmiddels was my gezamen naar het Linkinke
 bad; hebben daar thee gedronken; vervolgens heb-
 ben wy het Declamatorium bygewoone van den heer
 Solbrig in Leipzig. Dit heeft my byzonder vald' aan,
 zonder den minsten aanslag of wind waaiende by
 met veel indrukking in een volmaakt passieden
 toon een aantal stukken, ernstig en vrolijk, mel-
 ke stukken zette byzonder goed gekoren waren.
 Wy hebben zeer aangenaam in de open lucht ge-
 loopen en was vervolgens met een fijne
 naar huis gereden.

Dinsdag 12 augustus. Het Grüne Gewölbe
 tussen Zien. Daar al de kamers heeft men ons rondeg-
 lid en het belangrijkste aangewezen: 1 de Brons-
 kamer; 2 de Elpenbeenkamer, hier waren onder
 andere twee paardeschoppen van Michael Angelo;

3

2

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

1

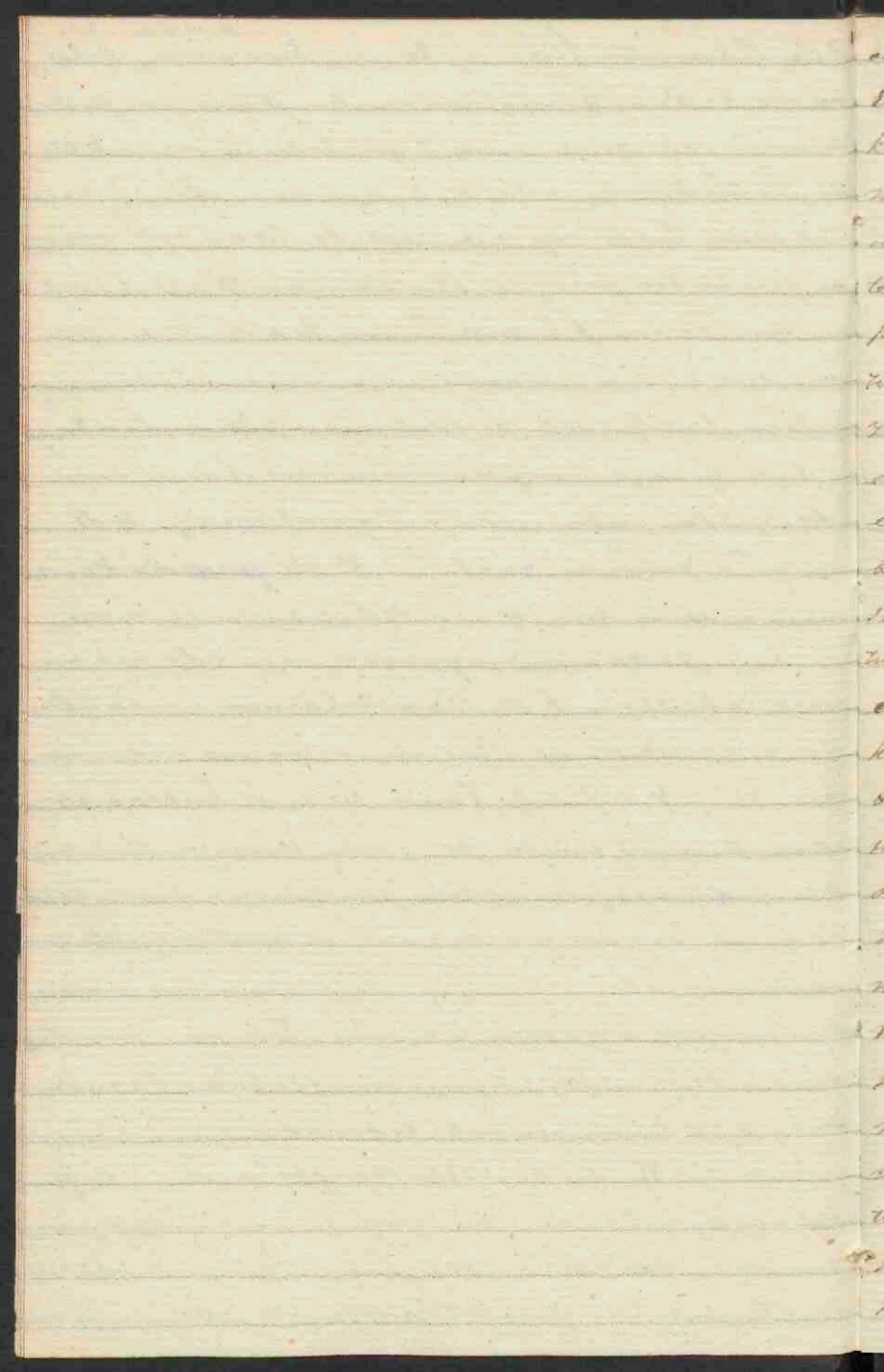
1

1

1

3 de Schuursteen (Camein) kamer, hier waren, behal-
 vend de kostbaare frage schuursteen, twee plectra
 door Dinglingen in email geschilderd, voorstellende
 de Peter den Groaten en zyne zoon Alexis, naar
 het eerste heeft, zoo men zegt, de Czar zelf geschilderd,
 en galys het goed; — 4 de kamer van Florentynsch
 en van Romeinsch marmer, het eerste is met
 grotere, en hieronder zenuwende stukken in-
 gezet; het laatste geheel met kleine stukken;
 — twee maage hoofden Jesus en Maria, door
 Mengs (den vader) in email geschilderd; 4 de
 verguld zilveren zaal; — 5 de preciosa kamer
 waan onder andere grote de kers en varen waren,
 rondom met camein ingelegd; — 5 de het pre-
 ciosa cabinet; — 6 de Wapenkamer, waar alle
 konde wapens, met edelstene versierd, bewaard
 worden; 7 de juvelenkamer waar de kostbaarste
 stenen bewaard worden, een grote onyx, een Boheem-
 sche godnaat; eenige diamanten van buitengewo-
 ne grote, en een grote meening van kleinere
 ook van pretent en neder alle, wat tot versier-
 ring en opschik geberigt wordt. Vele van deze stuk-
 ken werden nog by plechtige gelegenheden door den
 koning, de koningin enz. gedragen.

Augustus II, die van 1680 tot 1733 geregeerd heeft,
 wilde aanblijven van deze zanddelinge versameling gene-
 ree als hy was veel in deze hoofdstad aangelegd heeft
 hy schijnt geheel geen geld ontzien te hebben, maar

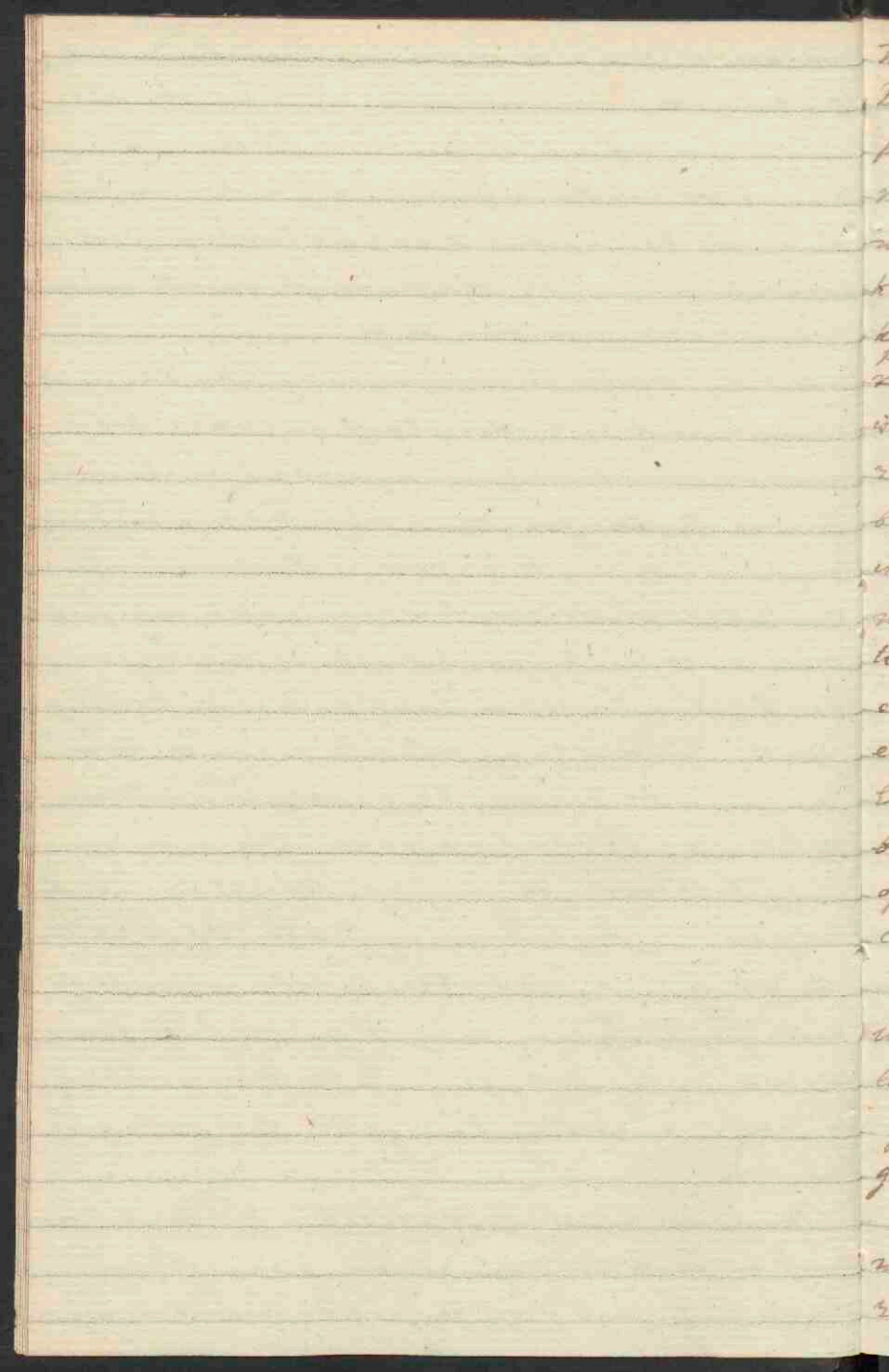
ook worden, de gewelgen zyn verkenning nog gemaal.
 En is in de verzameling van het Grüne Gemälde iet,
 kinderachtigs, vele voorwerpen hebben alle waarde
 men van spiegel, en zyn beneden de waarde van
 in een kunst of natuurverzameling daarvan
 te worden. In zyn een aantal meent, de kunst
 producten, en die hebben hare waarde, alhoewel
 wel de kunst niet tot de eerste rang behoort:
 Zoo zyn bv: vele stukken in elpenbeen, in goud
 en zilver, ook in hoorn gearbeid, maraiken, en
 enz. De carneel, zegelringen enz. hebben dub-
 belde waarde, als kunststukken en als overblyf-
 sel, der oudheid. Maar ik zense alle deze voor-
 werpen uit het oogpunt der kunst gesamgheht
 en verzameld willen zien, maar niet als kostbare
 kleinaden; de edele steenen, die hier het kost-
 baarste uitmaken, hebben in myn oog niet zoo hoog
 waarde, dan glans, de schoone kleusen der steenen,
 ook des glaes der perlen kon men aan eenige
 stalen genoegezaam waarmaken, en dit is zeker
 niet onbelangryk, maar daartoe heeft men
 niet veel een overloed, ook niet de allergro-
 ste steenen nodig. Of de vorsten en vorstinnen in
 hunne kleding zuche zake nodig hebben, wil ik
 niet beslissen; het laat zich wel verdedigen, dat
 wanneer de koning, die den eersten rang in den
 Staat bekleedt, zig by plechtige gelegenheden aan
 het rijk vertoont, hy dan ook schitterende kleding

Lindau's Gemäthelose S. 197.

van alle andere personen dient onderscheiden te zijn.
 Dit hangt toch ook veel van den aard van het volk
 af, dat meer of min vatbaar is voor desers glans,
 maar veel verstandbeschaaving is gullen de juwe-
 len op den koningtrak niet veel in slaad meer
 uit te offeren. De schatten die August II voor
 de gruwte menigte stenen heeft uitgegeven, en die
 meest van Weenen, zijn naar zijn land te oog-
 als verlonen, zij zijn een dood kapitaal dat ge-
 reuten oplevert, en geen rymerheid voeds. Toets
 brengt het den voordeel aan in tyd van nood, zelfs
 zonder iets te van te verkopen. Reeds meer als
 een hebben dese stenen tot onderspand van geld-
 leningen gedaan; pas voor korten tyd zijn vyden
 den bankier Frege van Leipzig, naar den koning
 uit Amsterdam teruggehaald, waas ze bekend
 zijn geweest. Zonder dit onderspand had men
 geheel niet of althans niet voor de zelfden in-
 teress de verlonende sommen ter leen kunnen be-
 komen. De Franschen hebben de schatten
 van het G. G. altyd ontzien. Gebruide de de-
 getting van Saksen door de geallieerde troepen
 en de onderhandelingen van het Weenen Congres
 zijn zij in de vesting Königstein bewaard geble-
 ven.

De koninklyke Bibliotheek, zij staat in de
 twee bovenste verdiepingen van het raagenaand
 Japansche paleis, en beslaat 24 graste zalen.

Het getal boekscalen wordt op ongeveer 230,000 geschat.
 De ralen zijn licht groen, de kappen wit met lichte
 paarsje gevend, dit staat zeer gaed. De boeken
 staan afgevoerd in een groot aantal vakken, welk
 men aan de opschriften der kasten kent; deze schij-
 king is in 1800 daargesteld; in elk vak zijn de boe-
 ken genummerd met een nummer dat door alle
 kappen doorloopt; het eerste nummer is in quasto
 is dat wat volgt op het laatste in talis. Dit was
 zeer gaed voor eene bibliothek, waar niets mis-
 lyk wand, maar voor eene steeds aangroeyende
 is die weg van nummeren zeer ongeschikt;
 men moet zingals er nieuwe werken worden
 toegekomen, by het nummer eene letter,
 en daarna by die letter nog eene letter voegen,
 en; dit wordt eindelijk zeer lastig.

Er is een goede alphabetische catalogus, uit 62
 banden bestaande, 4 min geschreeven maar niet
 op lisse bladen. Van eenen tactenschappelyken
 catalogus is nog zeer gaed al, niets af.

Dagelyks is de Bibliothek van 10-12 en van 3-5
 uren open; toch heeft men zonder byzonder ver-
 lof alleen toegang tot de leestamer.

Jaarlyks wordt nog naar 2 tot 3,000 Thalers aan-
 gekocht.

Over den rykdom der Bibliothek zalne kan
 men by een vlygtig overzigt niet oordeelen; by-
 zonder wel voor men schaan het vak der geschie-

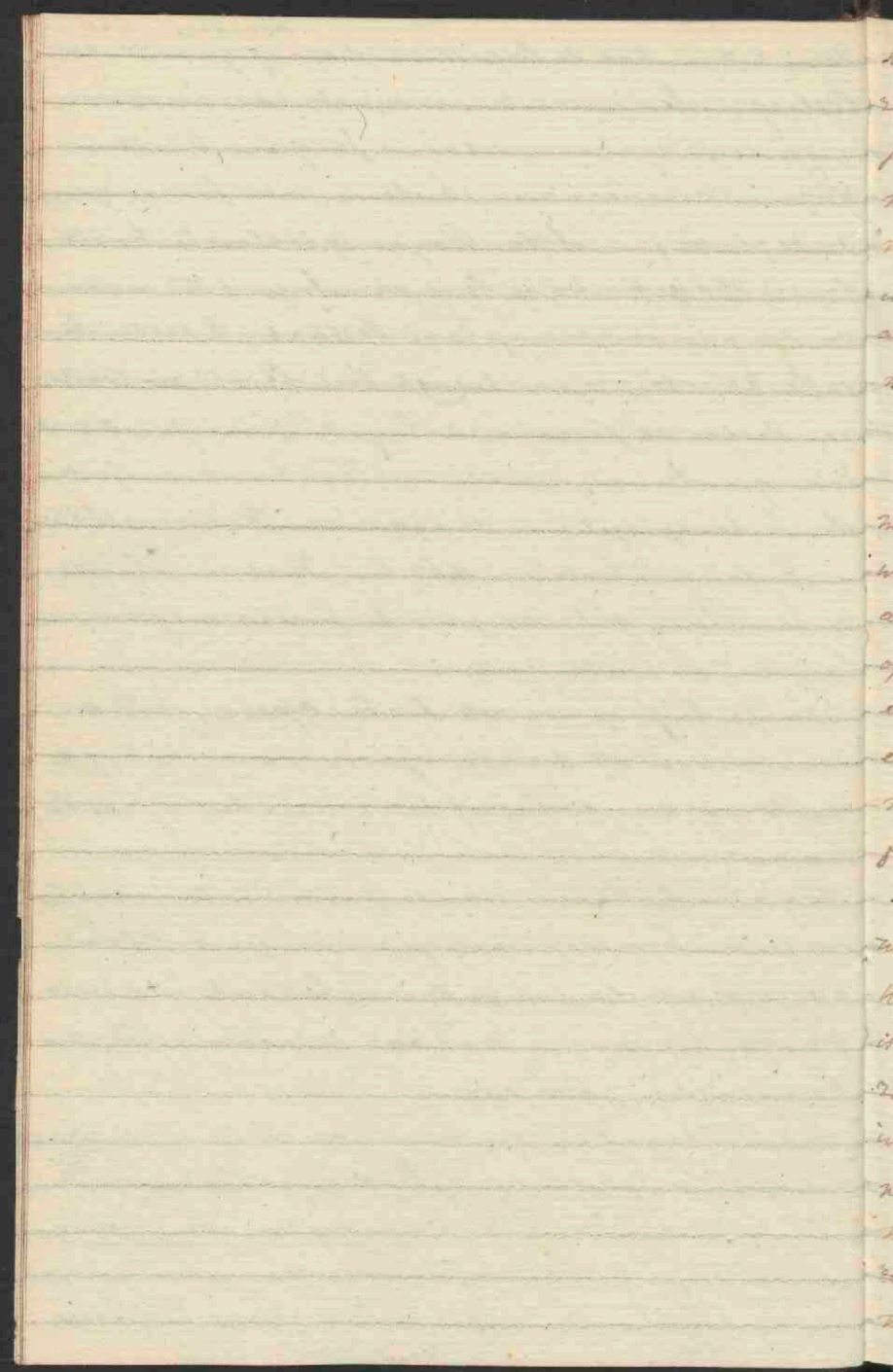
Lindau's Gemählde S. 224.

denis te zyn, dat de lagere verdieping grootendelyk
 bestreeft. Lempe merken daarbij stukken, als de me-
 nigte heft men ons vertoont: Jacquin Sebestarum
Herpinum Americanarum historia, met fraaye ge-
 deerde platen; — Atlas Royal 19 deelen te Auster-
 dans in 1760 gedrukt, op last van August II, waer
 van maar een exemplaar bestaat, 18 deelen be-
 vatte kaarten; maar het 19^e deel bevat portretten
 van beroemde personen in Engeland van Jacob I tot
 koning Anna; — een zeer oud handschrift van
 den Saekenspiegel; — uitgave van Homerus 1488;
 — Bijbel in 2 deelen, in 1462 door Fustken Schöffer
 te Gernsheim gedrukt; — de praelt uitgave van
Larvens Lusiade, enz. —

Het opschrift op zoo vele boeken Opera, deed de
 Damael vragen of dit alle operas waren die nog ge-
 speeld werden, en haec op het kwam dat ny zoo lang
 waren!

Wij aten middags aan de table d'hôte, waer hoer
 ons zelden aan stof voor opmerkingen ontbrak:
 Dr. Coquelle hooft jonge dame; het oude ingebalde
 Graaffe; het mooye kind, dat bedarnew werd; het
 lieve jeugdigje paar enz. —

In middags zyn wij naar het leent in de ver-
 meling van schilderijen, Bildergallerie, gemeent
Lanards zyn my naar den aanleg van Trindochter ge-
 tuent, dier op een wyndberg (gemeren, thans is het wu-
 contrent $\frac{3}{4}$ uur van de stad, aan den rechten Elbeoer

het pligt de gewone verblyfplaats van die Lord F. te
 zijn; maar thans is het eene herberg. Het een schijnt
 je nog my heen en weder ge^{ruwe}mandeld. Men kan niet
 niet met een liever punt denken: men is op eene merke-
 kenheit, overries de rivier en hane schone aensch, zie
 in de rivier de bergen des Lookeische Schuylts. De
 avond was byzonder mooi; my zagen de laatste dag
 resten van de hoogten schynen.

In de herberg gesaepend.

Woensdag 13 Augustus. De heer Weber kwam
 my afspreken en ging met my naar de Repossee,
 waar hy my in Fransuceerde. Het lokaal is zeer mooi
 aan het eind der Secgafse wegts; met een moogte
 op de plaats waar de zwel pligt te zijn. Dage Finin,
 en die daaronder is, zyn met yvonen hekkens omringd,
 en binten om in publicke wandeling. Door deze
 wandeling de wallen in Drefke omringd ver-
 fraaid.

Het den H. K. Volk ben ik het Instituut voor Blinden
 waeren zien; het is in de Leeuwardstad. Het Instituut sedert
 1840 en is alleen bestemd om blinden op te vreden; en
 is een wandel huis waar arme blinden herbergd en
 dus veel mogelijk nauw naek voorzien worden. Het
 instituut dat my zagen bestaat sedert 1840, het ander
 na is jonger. Er waren in de 20 kinderen, my leeren
 muziek en handwerken, kuzgen godsdienstige en
 sedelike onderrigt, leeren ook geografie met
 verhevene kaarten. Men leert hen letters en geefe

Hauskennig wardt Meritbung en se mag be-
waeren, auch Kaplä"witz & Spitzhaus besche-
nen in Lindaus Rindgemalde von Dresden
1280 & 298.

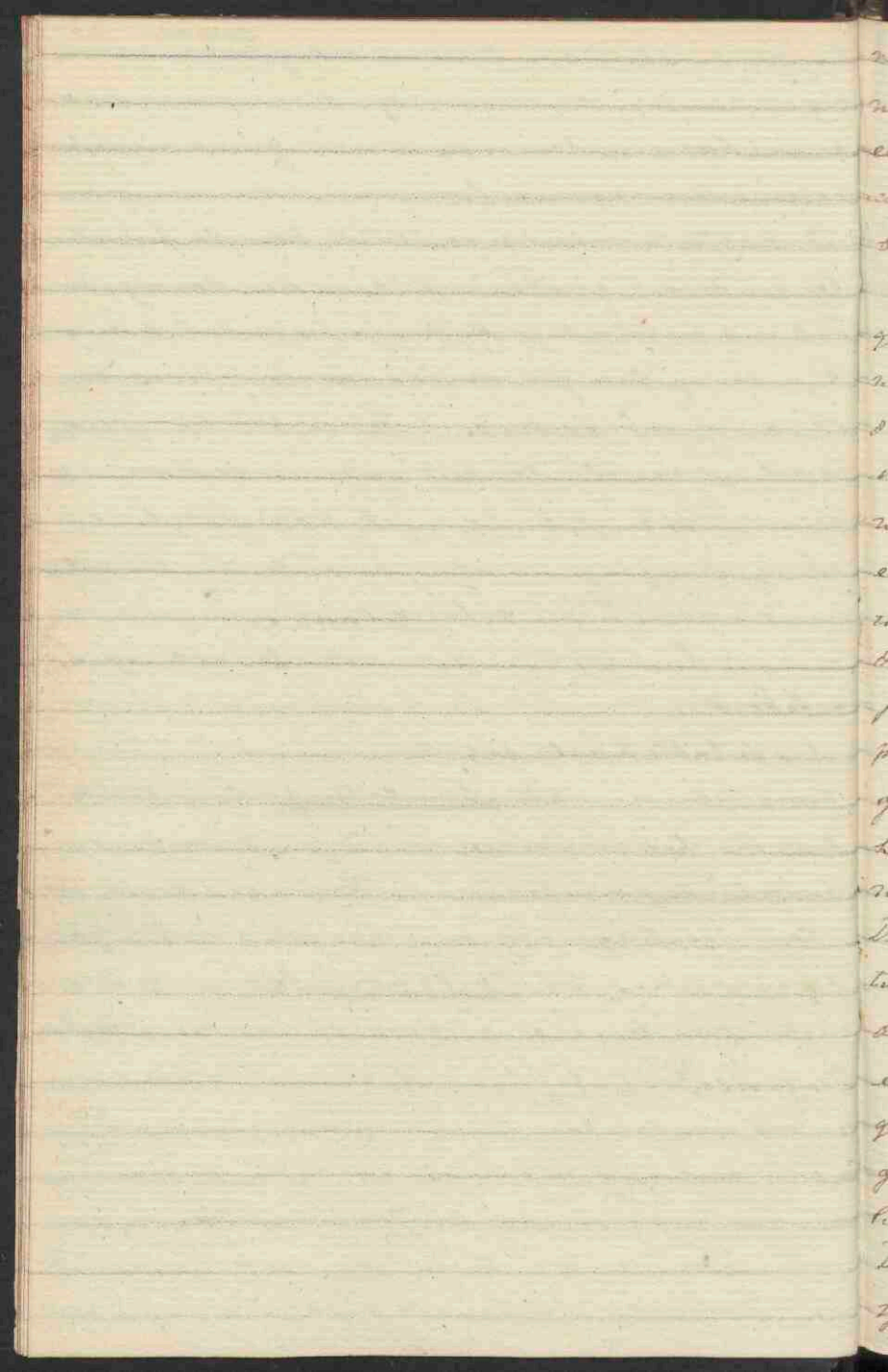
kan een dankbeeld van leeren te hooren, maar on-
nigun leeren zy dit niet wylf. De andermyxer 20
de ons dat men daarvan te weinig nut van hun
volgend leven vermaakte.

De kaste worden geestelyk door de familie
eer kinderen, grootendeel door den koning, en
ook een liefdadige bydragen, eindelijk mag
door een opkragt van Concerten, welke de
blinden zenen, bestreken. Ik maakte hier op hetzⁱⁿ
ik dikwyl van blinde hart opgemerkt dat zy in de
geluustrekke dikwyl welke afzigtelyke en
akelig bezeging make, 29 ander vinder selve
naast welken indruk het geluust op andere mag
en dus is hier het voorkomen van hetzelfde ganse
onbekend.

Van de table d'hote gezeten

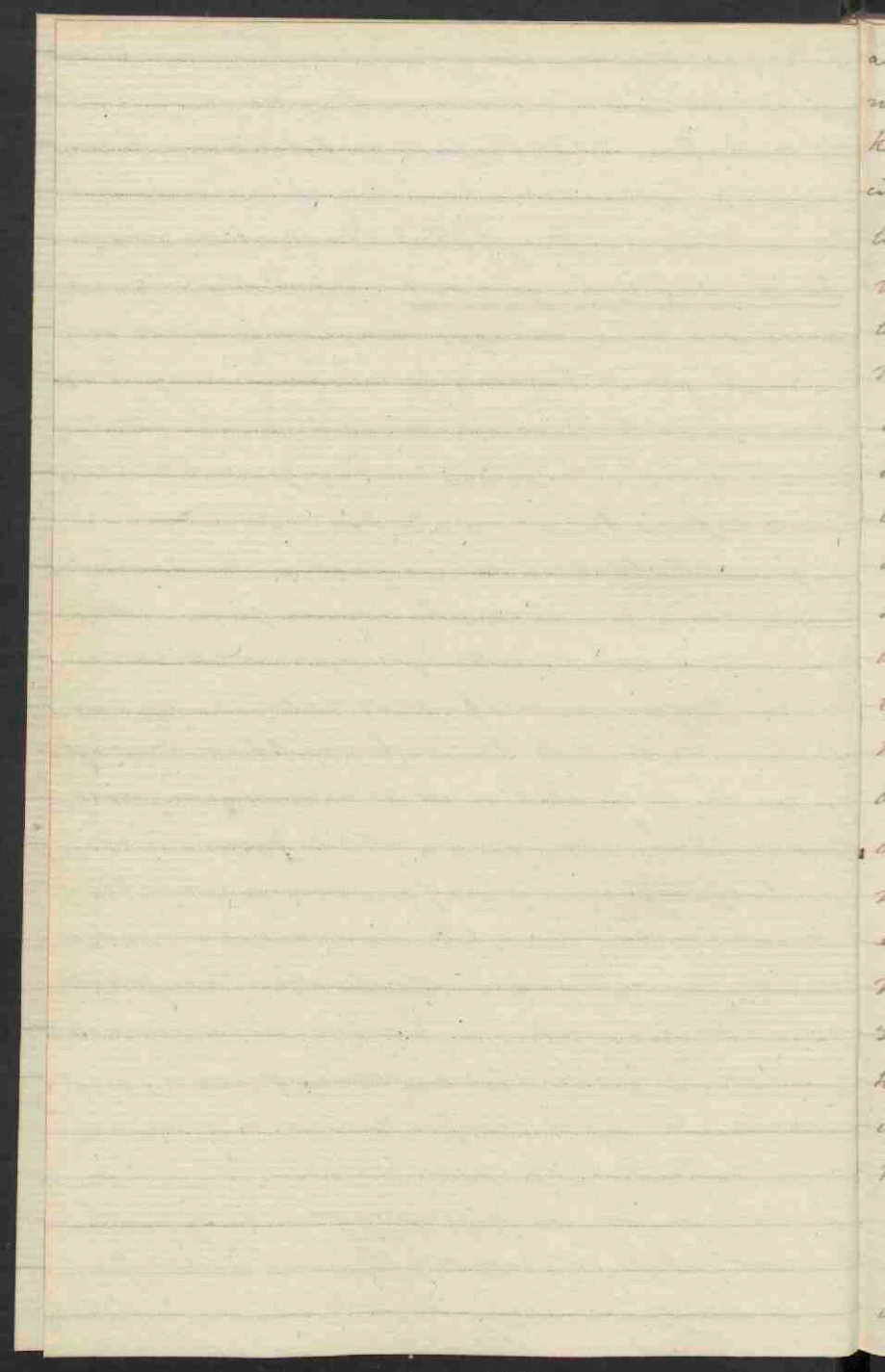
kwam: gereden naar Koritzburg, daar thege,
branken, het huis gezien: maagte groote taal met
hante horent versieed. De honden gezien.

Vervolgent 29d wy over haagten, en laagten,
gededen naar het Spitzhaus, dat naby de
negter oever der Elbe anderhalf uur benede dne,
den, te Hofla's witz, ligt. Het began reeds schame,
ning te worden. Van wy hier tutenen, inder wy ge,
naten toch nag een maagte gericht op de rivier en
een zeer ontgetrekte land van de oeverzide,
neerkeiden dorpen lagen voorouf. De avond
was intsteekend schouw en aangenaams wy

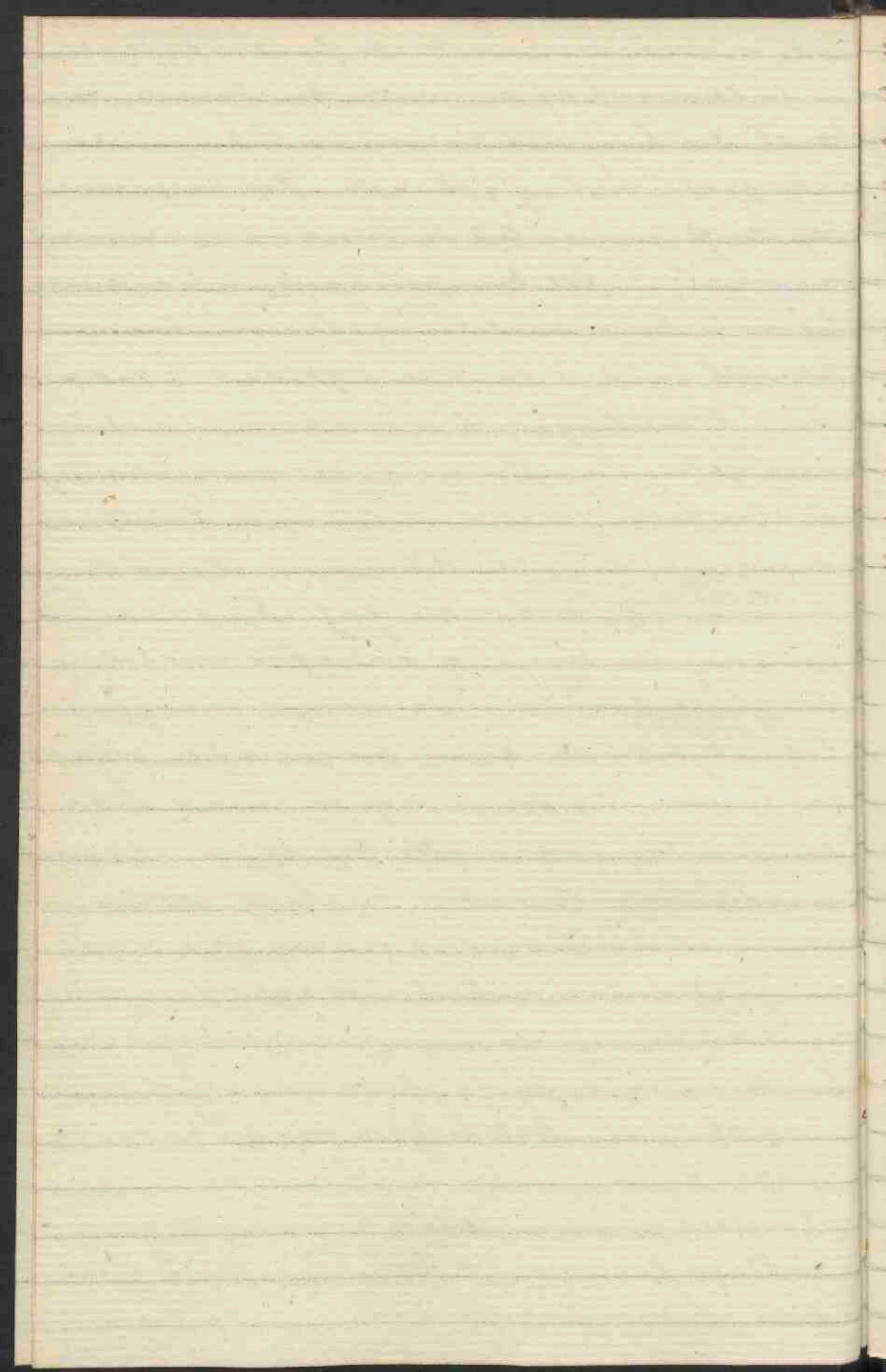
vertoefde, tot dat het geheel donker werd, en de
 maan opkwam, in het noordwest zagen wij de
 eerste lichten in de huizen, ontsteeken. Twee
 aangename koele nedens wij naar huis en
 bleven in de herberg (Stadt Berlin) saepenen.
Donderdag 14 augustus. Men had ons gisteren
 gezegd, dat deren morgen een jacht op wilde zwijn-
 nen van de plaats hebben; de nieuwsgierigheid om
 dit te zien en de lieve gelegenheid van horitubing
 deden ons besluiten, om in den vroegen ochtend een
 nieuwen tagt de waards te doen. De koning is
 een groot liefhebber van de jacht, en daarom
 wordt tot oefening van handen en pijzen, altyd
 door twee maal zwecks op zwijnen of herten ge-
 jaagd. Wy waren reeds voor zes uren op de
 plaats, en terwijl de dames het ontbyt bezorgden,
 gingen de Kⁿ Krolik en ik onze nieuwsgierig-
 heid voldoen. Een groote staat kwam te paard,
 met horenblaeren vooftgegaan, in het veld.
 De wint hande, meer dan 50 in getal werden
 twee aan twee gebaerd, mitgebragt. Op de plaats
 der verzameling ykamen, werden ze langzaam
 en door zweeflagen tot een troep dicht byeen
 gedreven. Men maad een der zwijnen mit de, hier
 gaard vry gelaten, en toen dit mit het gezigt was
 het men de handen, hunne jacht daarop maken.
 De staat voljde nu zwyn en handen. Zy die het
 spoor vanden blaeren op de horens en dan veld

al de anderen dermaards. De handen dwerfde,
 nu en dan ook af en merden. dan door de „pi-
 kenst“, die hant met zweepen na reden, meer
 in de goede richting gebragt. Het zweepant
 liep een geruimen tyd de handen, ne sloot
 meermalen in het krimpel hant, maar eind-
 lyk werd het arme dier ingehaald, dus de
 menigte handen vandenij gehavend, dat het
 dood bleef liggen. Dit had ruim een half
 uur geduurd. Nu negeledenden vrot alle
 om het zwijn, men sneed het open haalde er
 de ingewanden uit, die men in kleine stuk-
 ken sneed en aan de handen gaf. Kort daarna
 werd nog een zwijn op dezelfde wyze losge-
 laten en gedood. De mooge marzen,
 het uitgestrekte bosch, het geblaasde geluid
 der handen, het blazen op de hoorn, het ry-
 den der jagers aan alle kanten; dit alle
 maakte eene levendige vrolyke vertoning;
 evenwel nevwandert het my dat dit soort
 van jacht dikwylt, te haard rees vermakelyk
 zyn kan, dewylt de jagers, zo weinig daarbij
 handelen, en eigentlyk maar aanschou-
 wers of op zyn best helpers van de daden der
 handen zyn.

het veel genaegen hebben my nevolgens onder
 de hooge boomen ontbeten. Deze landstreek
 is zeer boschryk en eenzaam; men ziet ook

Dresden, 210

een groote ryver, of liever zekere meeren, waar
zy zyn door de natuur gevormd. Een van
deze meeren is naby de Hoortzburg die zier
moer in het heldere water spiegelt. Wy zyn
gemandeld naar het Hierne flat, ontrent een
half uur vordert, op een hoogte aan het Berns
dorpe meer, dat van mastbepoken omringd is,
gelegen. Het is een net gebouw, dat naar het
Kof dient by gelegenheid van jaagtpartijen in de
winter. Wy zagen hier ook een Falangenortel,
waar een groot aantal van deze faauwe ruzen,
veer handenmaat, versolgen den Thiergarten
waar ruim 50 herten en 72 wilde zwynen
waren, onder de herten waren verscheidene
wittum. De zwynen werden uit de busfoken
hermaards gedreven, en blyven er maer
kort zoo dat de herte wil o'heid niet ver-
lieren.

Toen wy dit alles gezien hadden zyn wy nay
werden gemandeld naar het Hellhaus, een
achthoekig gebouw, op een hoogte midden in
het bosch, waar wy een uitgestrekte gronze
hadden. Eene gansche daeren familie was be-
zig met het graf, dat in de laanen van het bosch
groeide, te maagen, wy hebben met genoege
deze goede menschen in hun merk gezien, en kon-
den de blaemen, die ons de kroon door haren jang-
sten raon de ad aanbieden, niet onbeloofd laten.

Lindau's Gemälde von Dresden 239.

Lindau's Gemälde von Dresden 73.

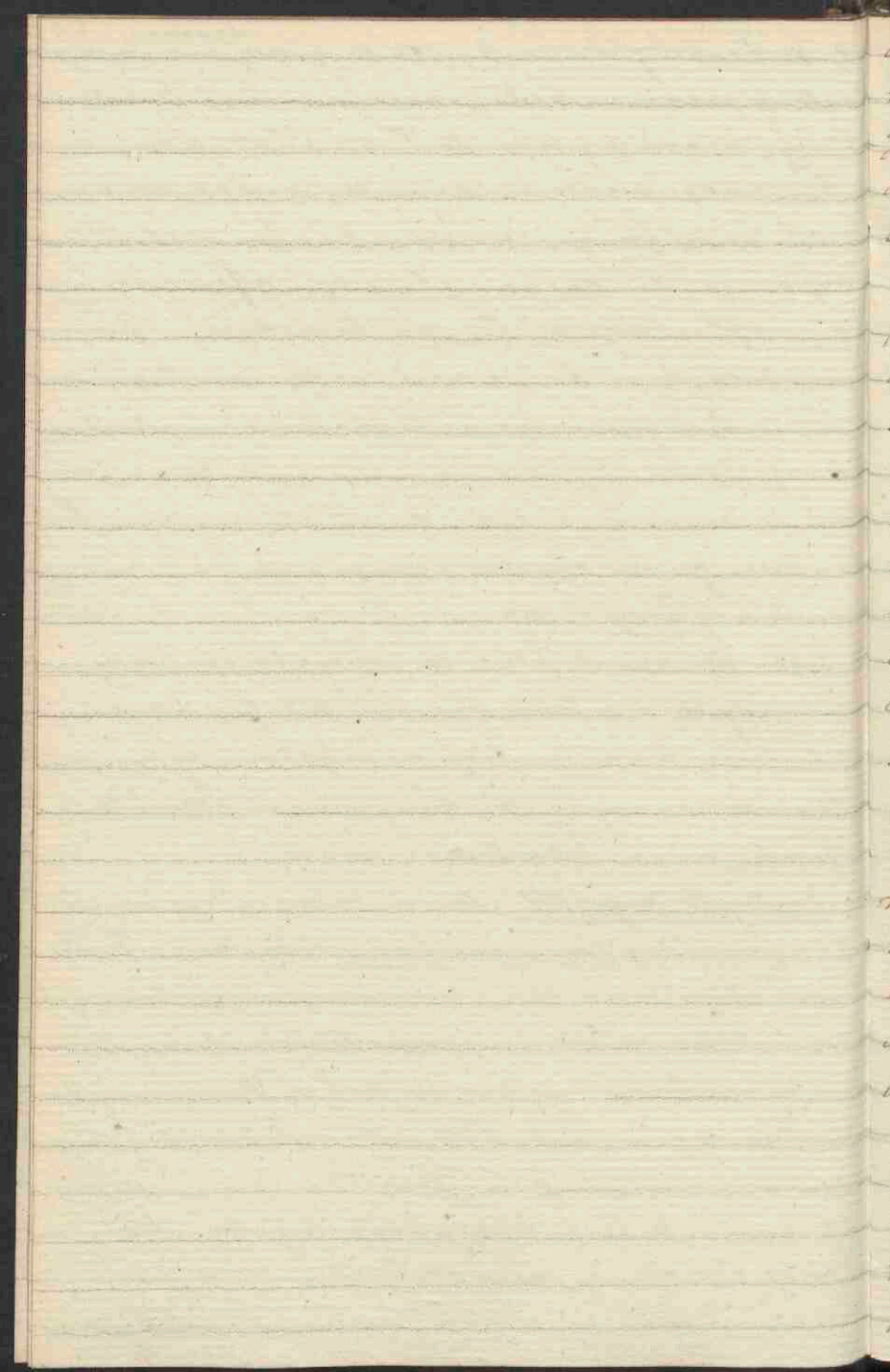
Lindau's Gemälde von Dresden, 223.

In de herberg by de Horitzberg vanden wy ons
zyting sueder en vreden voldaen waar Dresden
teug; waer wy aan de Table d'Hôte aten.

Het maage sueder veranderte, zoo dat wy na
t eten onze gangen niet ver kanden with seiden.
Wy gingen de Verzameling van affzetsels in
gipt, afkomstig van Meings, bezigtigen. Zy is
zeer talryk en berart veel merkwaardigs. Ik
zal er hier geene byzonderheden van opteckens,
eenige deser affzetsels gaven my de herinnering
van de oorspronkelyken die ik needer gezien heb,
andere gaven my den waarsmaak van die mel-
ke ik nog hoop te zien.

Tegen den avond klaarde het weder op. Wy syn
toen nog in den tuin van den Zwinger meren
wandelen, waer maage oranjeboomen syn, en
daarna syn wy in den aangenaamen Brühl'schen
Garten meren loopen.

Vrydag 15 Augustus. Daren morgen syn wy de
Verzameling van porcelein meren zien. Zy de-
stant 18 zalen in het Japanische paleis, dat van
spronkelyk geheel doorraet bestemd was. Dit is
een betrekelyk ysan, maar toch in Dresden min-
der dan engeland, dewyl in Saksen de wic-
van de porcellen fabriek in Europa gemeeft of
Augustus II heeft dit paleis aangelegd, stant
bent het baren van de bibliotheek. Men
niet hier veel porcellen en aardewerk, dat

aan de aanbeld of eenige andere oorzaak opmerking
verdient. Een Sermot Saktsich aanschene van
Johan Georg I 1621; veel ander Saktsich stukken
die besten voorstellen, dit wat ander August II
de maak

Van 1702 tot 1709 heeft Bröttcher zich op het
porcellen maken toegelegd, en ^{van} sommige soorten
die hij gemaakt heeft is thans de kunst verloren.
Sedert heeft men te keiffen meere Japansche en
gemacht. De aardo kanst men te Ane op
de Baheens, te groeven. Deze verzameling
had een goed oogmerk, namelijk, om voor
mud el en ongelijkheit te strekken. Men ziet
er fraaye stukken Japansche en Chinesche por-
cellen, ook maaye Saktsich bidcuits. Een
sermot van faentra, zegt men, is door Raphael
gefabriceerd.

Thans is de fabriek van keiffen, gemaalich
reeds heb opgemerkt, in eenen keiffenden toe-
stand. Naar laatste merken steden zeer af by
een sermot int de fabriek van Serret door
Napoleon Ten geschenk gegeven en hetgeen ook
in deze verzameling bewaard wordt.

Men weet ant hier ook Mexicaansche deken
af overhangels van bedden gemaakt van vazel-
nederen, zeer fraai gearbeid. Men waanen de
Hollanders, die deze, en ook de stukken van Jap-
pansche en Chinesche porcellen aan August den

Lindau's Gemälde van Dierde. 226.

Lindau's Gemälde v. D. 234.

De basrelef op den voet van een Candelabosse,
hooren tot de oudste en belangrijkste Griekse
overblijfsels; zie het handboek. Myne aandacht
viel ook op een huifaltaar.

tweeden bezogden, hune handel was in staat
 naaswerpen mit alle werelddeelen te leveren.
 Wy hebben vervolgens de Tapyten gezien die
 door Leo X te Avont, naar de teekeningen van
Raphael zijn, dan versmaadigen, zy zijn zeer fraai.
 De timen van dit Japansche paleis zijn zeer
 mooi, aan de Elde gelegen, en met behoore aan-
 jekomen versierd; zy dienen naar openbare
 wandeling.

De Antiken Gallery staat in een aantal de-
 kenalen van het zelfde Japansche paleis. De mu-
 te beelden zijn goed geplaatst, zoodanig dat men
 ze van alle kanten bezien kan. Doch zy staan in
 geene orden van tyd van waerde noch van eel-
 heid. Men bewaart hier zeer mooie mu-
 sies, vooral zijn de teilderingen op het dach
 dat ze bedekt zijn zeer goed bewaard en met le-
 vendige kleusen. Van de beelden vermeld ik
 hier die, welke my byzonder getroffen hebben:
 het vrouwenbeeld, dat men te vancit groppina
 genaemd heeft, en thans houdt voor Ariadne op
 de rots van Naxos; — Achilleskop; — Romein-
 sche matrona, vooral voor de drapeerie zeer
 mooi; en twee beelden van sneitjes, welke
 drie stukken de eerste zijn, die men in Hercules
 naam gevonden heeft; — Amor met den leeuw-
 Culaspale Minerva; maar's geen aan haar niet besteld
 is; — Jupiterkop. Wy werden hier door een jongen

Lindau's Gemälde n. D. 215.

Lindau's Gemälde n. D. 223.

vermaanden professor of inspectant van de geleerd-
 schap, waer es een graaf uit 's Koninkrijks
 ont die geen titels hadden, mit het oog verloor
 wy straften hem hierover door een in plaats
 van drie Thalers als fooi naar hem achtere te laten.
 Wy heeft vervolgens laten weten, dat wy te weening
 gegenev hadden, want de fongent, in de vername-
 lingen te betalen, hebben hier een warden en geen
 hoogen prijs; dit maal hebben wy onstoch niet
 laten bemengen, om meer dan eenen Thaler te genev.

Het Naturalien Kabinet in het gebouw, dat
 men Zwinger noemt. De mineralen, naar Turner
 gerangschikt, sijn zeer net in order. In de geogno-
 stische verzameling, die nog klein is, merkte ik
 smouge versteeningen op, zoo als mammoth's en
 olifantsbeenen; een groote versteenende palmboom by
 Chemnitz, 5 ellen diep gevonden. Men kon ook
 hier ook het zand dat door een bliksemstraal
 gesmolten is; dit is onder glas gepiaatst juis
 zoo als men het aan de oopenbarde der aarde
 gevonden heeft. Eene groote verzameling van
 hontsoorten. In de anatomische verzameling
 merkte ik een Arabisch verdraage lyk op. Onder
 de opgerotte dieren was een vanderling paard,
 dat de manen 8 ellen, enden staart 12 ellen lang
 had. August II heeft er op gereden.

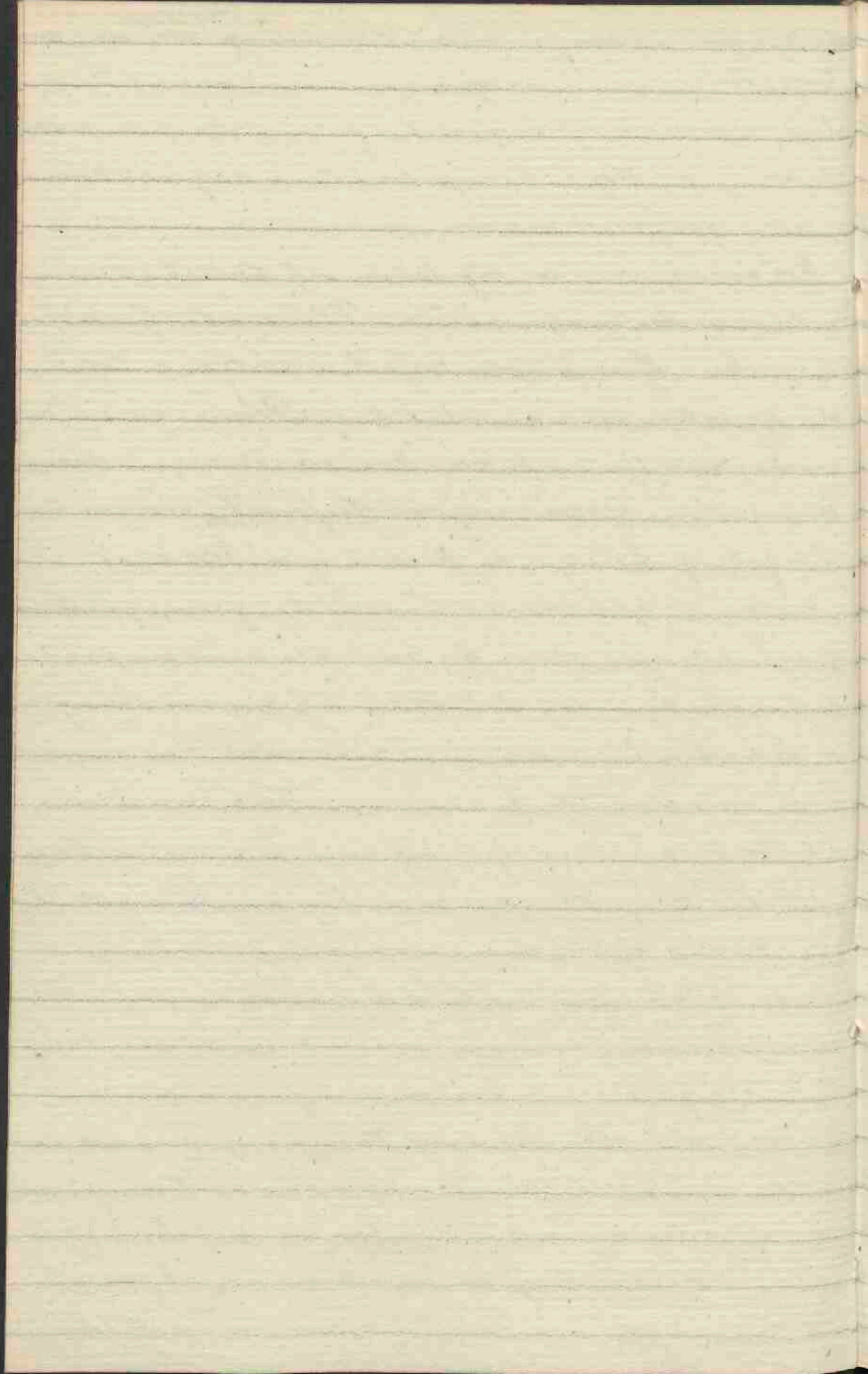
Het Model van Salomons tempel, en een nauwe
Lynagage sijn ook in den Zwinger te sien. Hier is

Zeer omftandig wordt deze welcke beschreeven in
Lindan's Handgemälde der Gegend van Dref
den 1555 enz. Beknopter en niet duidelyk is de be-
fchryving in Dresden's Umgebungen 178.
De welcke ligt egyptlyk 'erindweedlyk van Dresden.

de tempel weder geheel anders voorgesteld den te Utrecht, maar met geen wonder zong men naar digd; hoe veel tijd en geld heeft men hiernaan niet besteed; en beide tempels zullen nog wel even weinig gelykend zyn.

Het overige van den dag hebben wy besteed, om een uitstap in den zaagen omtrent Plauenschou Grond te maken. Grond beteekent hier vallei, en het is dus de vallei die naar het dorp Plauen genaamd wordt; zy is ten zinde van Dresden, en wordt door een stroomd'nam het riviertje de Wiesseitz, dat uit het Erzgebirge komt, en by Dresden in de Elbe valt. Men vindt op de straat, naby de brug, een goede wagenf'genesd staan, die voor een matigen prijs te krygen zyn; wy behoefden ons dus niet lang te bedenken; het weder was zeer schoon, en zoo reden wy door de f'ouage noordeden, over een vlakke en kwamen spoedig aan het v'atachtig dal; het dorp Plauen lagen wy aan onze linker hand; somtijds was nu de weg tusschen heuvelen en naauwe waanden, die Goch hiereindeas veruicider den en dan landhuizen, molens, herbergen, d'ewonningen en vele boomen en grane meiden verstaanden. By het dorp Patschappel werd de vallei breider wy zagen rechts aan de helling van den berg het kleine dorp Döhlen liggen, links voor ons was de Windberg, de voorste van den keten van het Erzgebirge, op zyn kruin staan uitgebrok

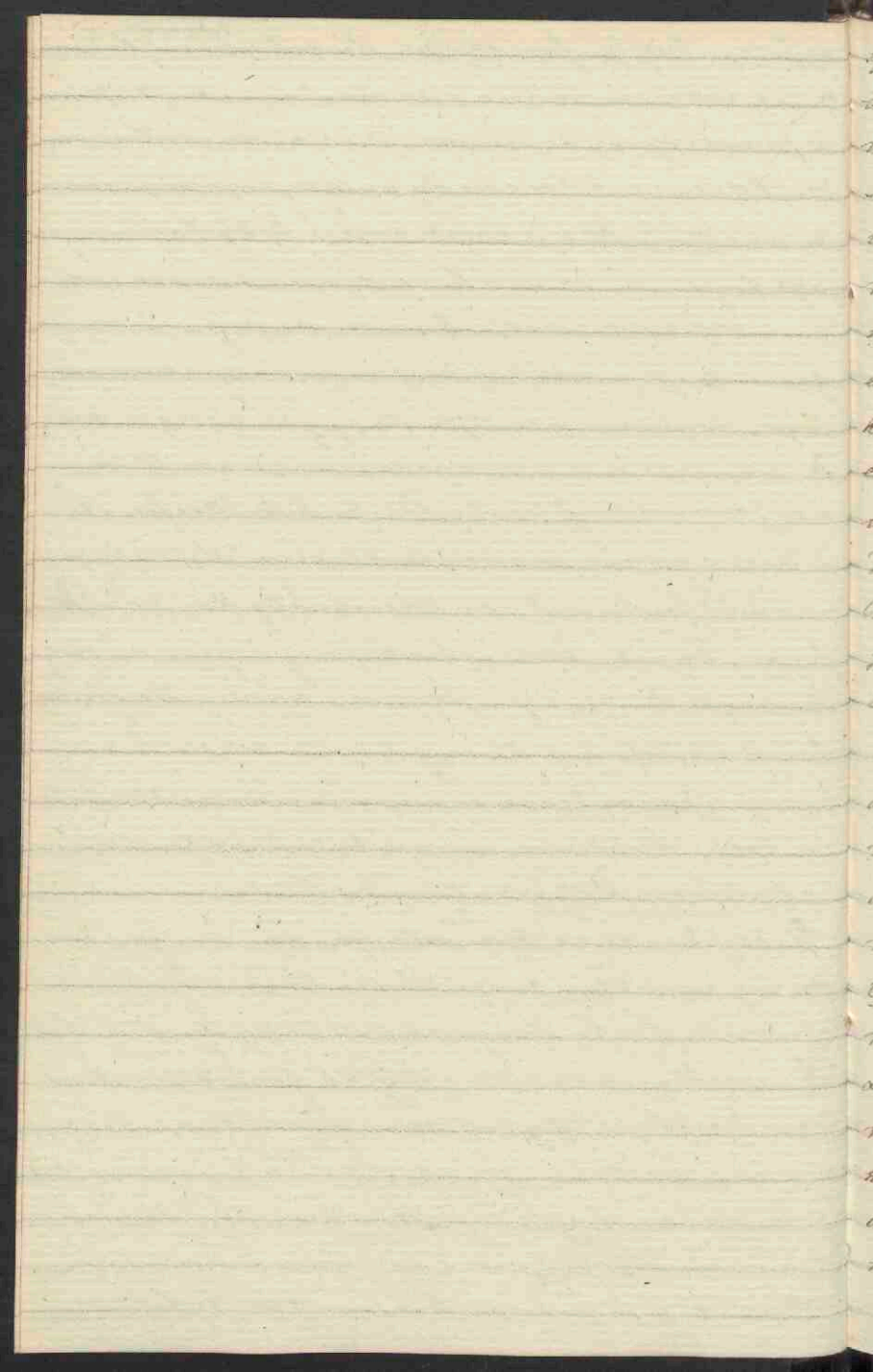

hopelen. Wij passeerden nu de gebouwen de hoo-
 rende tot verscheidene steenkoolmijnen, zagen
 de piinboopen, de stangen, die tot de waterpom-
 pen dienen, even als da by andere mijnen gera-
 den worden. Het is eerst sedert 1784 dat men
 reys begonnen is met het ontgraven der steenko-
 len, welke in deze streek onverschudig waarden
 gevonden. Hiën dan zagen wy veerenal
 leyen waarin voraltyke dorppes gelogen waren.
 De wanden kwamen weder naanmer te ra-
 men, neervalgen verdere rijk de Weisseritz
 in twee armen, waaraan de ene (de rode ge-
 noemd) links met een steenachtig dal van Ra-
 benau komt. Dieren lieten wy liggen, en volg-
 den reys de droogenaanden. Wildeu Weisseritz
 langs melken ant de weg voerde naar het
 stadsje Tharand, den eindpoel van een klein
 nen tuft, maar wy wa antoent twee eenen
 zyden van Dresden aankwamen.

Es wy hier onze wandelingen aanvangen, hiel-
 den wy marahtty, onder hooge boommen aan een
 uitstekende heuk. Den naam van de heuk berg heb-
 ik neygeten, maar was wy al geen onverschud
 van kostbare spysen vanden, ontbrak het ons
 niet aan voraltykheit, ook was het niet mogelijk
 in tulk eenen luyghende streek anders dan voo-
 lye getuind te reyn.

Tharand is een lieve kleine stad; zy ligt ver-

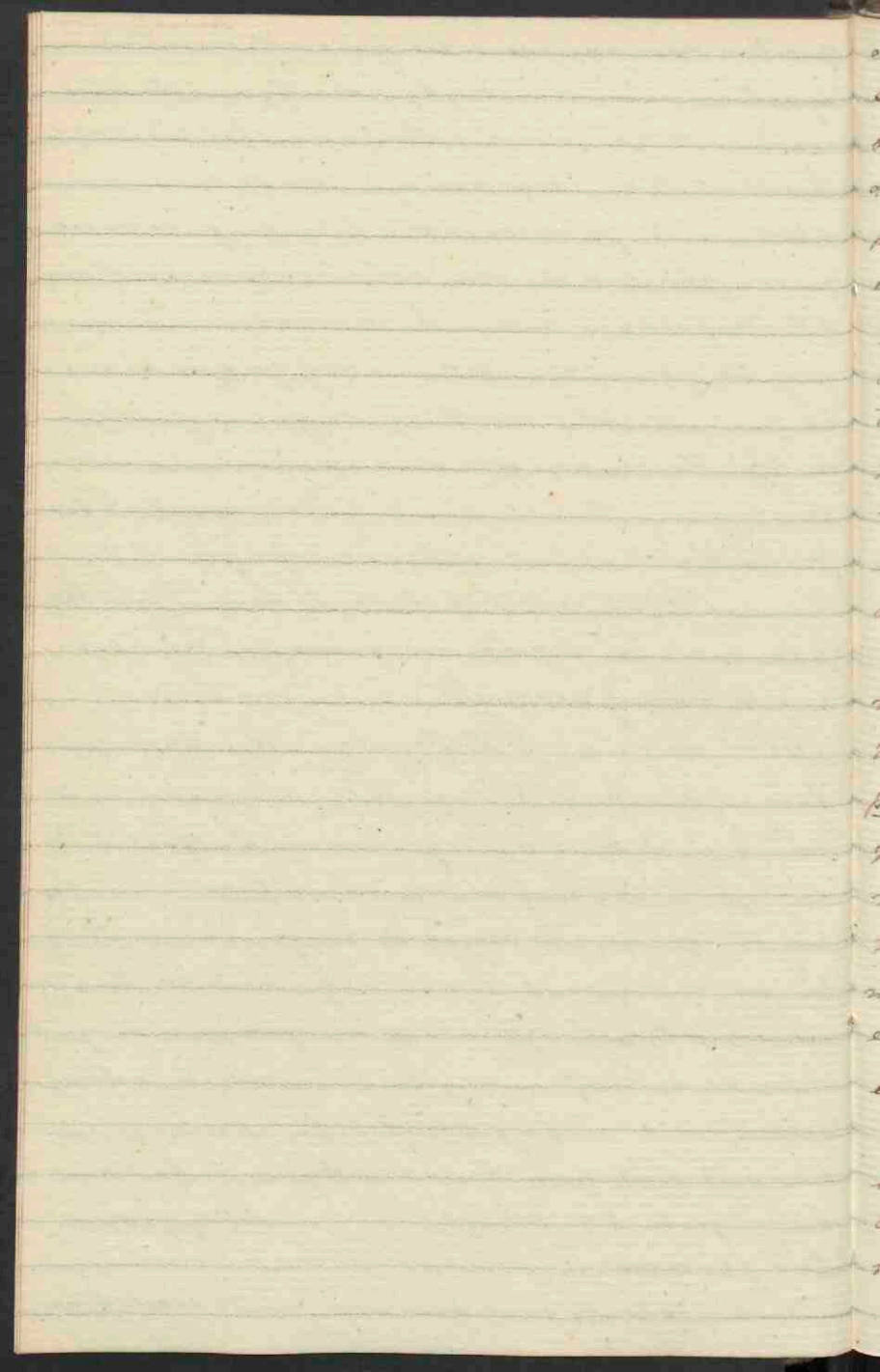

spreid in drie valleijen: het Wiesenthal, waaraan
 wij gekomen waren, oostelyk; — het Grauenthal,
 noordwestelyk; — en het Brunnenthal, zuidelyk.
 In de tusschen deze valleijen staat, op een naar
 intrescherden punt van den Rienberg, de ruïne
 van een kasteel, die van beneden gezien eender
 schildcrachtig is, maar die vooral wanneer men
 er op klimt een zeer schoon gezicht oplevert: 1.
 het Grauenthal van hooftbergen ingeloten,
 een klein meer aan den voet van de ruïne, een
 bosch, eenige huizen met schindels dake, 2. het
Wiesenthal met vele natzen omringd; — 3. het
Brunnenthal, rechts de kerk, de bergen met bos-
 schen en wieden bedekt; een groot aantal huizen
 aan de helling verspreid.

Nichten de ruïne is de Forstgarten. Op een punt
 daarin, genaamd Königsplatz, overziet men de
 ruïne, en de drie valleijen in een halfrond. Op
 den top van den berg, aan welkers helling men tot
 nog toe gemeest is, staat de zangenaamde Stroh-
tempel; wij zijn ook daarheen gewandeld. Hier is
 men op gelijke hoogte als de omgelegene bergen,
 en niet er zelfs eenige van, zij zijn met konen
 velden, wieden en boschen bedekt; al de dalen in
 het rond ziet men beneden liggen. Men kan
 dit intzigtste gezicht niet zonder opgetogen-
 heid genieten.

Van deze plaats gaat een pad zuidoostelyk naar

een groot beukenbosch; derwaards klommen wy af en vonden heerlyke wandelingen onder bange statige boomen, aan de helling van den berg. Men noemt dit bosch Heiligen Kallen. Hierendoor zyn opene plaatsen, waer men het intrigt zien kan; dit is byzonder op ^{een} een raam punt, midden in het gebrante, waer een karstbeeld van Gafner plagt te staan; men vindt hier een bank om te rusten. Wy hadden er het gezicht op de ruine, de kerk en het grootste deel der stad. Zes puntig lag de schoone vallei voor ons, in de nabyland heerden wy een kleinen arm der Weipseritz veriffen; het was haerly een moeye avond.

Tand wy in het dal teruggkamen waren, kon ik met myn reisgenoot nog naar een ander punt ten oosten der stad geklommen, den Lourentienpel genaamd. Op elk standpunt verandert het gezicht wy zagen hier de ruine en de kerk op den voorgrond, de stad byna geheel, en links het schoone Graathenthal. Ook hier soude men niet genoeg lang vermelden; want dit is de eigenschap van natuurfschoonheden, dat men er rich niet van verzeegen kan.

Tand wy dit alles bezigtige hadden, toyn wy langs denzelfden weg dien wy gekomen waren teruggereden, naar de caubouwe de genuegen van ooren day.

Lindau's Rundgenäthele 17.

Lindau's Rundgenäthele 18.

Zaterdag 16 augustus. De heer Obiscanfestoral
 rath tweeter met wien ik in de eerste dagen mijn
 reise heb kennet gemaakt, heeft my vanogela-
 gen om een dag by hem buiten te komen douchre-
 gen, en heeft my deren morgen daartoe komen
 ophalen. Hy heeft my samenvoerlyk te Bieder
Boivits, op den rechter oever van de Elbe, een
 paar uren boven Dresden gezegen. De staack
 die wy dooreeden is kennelicklyc en duergaan
 de met myn gaarden beplant; wy passierden
 het doorpje Loschwitz, dat gedeeltelyc aan de
 kennelicklyc in eenen enge valleij gebound
 is. De liggung van Bieder Boivits aan de Elbe
 maakt het een aangename plaats voor samen-
 verblyf; de heer tweeter demaant hier alleen ka-
 mert by een myn gaard en een, ook verandert hy
 by verkiezung jaarlycks synen woning naar de
 zomer. Dne Den heeft zulke fraaye omstraken,
 dat men aan alle syden met gemaege een sa-
 men hangen overbrengen, en van daer de
 vermeerderst mensket genot duar de afsnijpeling
 Hy heeft eenen meage jonge vrouw en eenen aan-
 tal kinderen, gedeeltelyc uit een vroeger huw-
 lyk. Daen hy my met synen familie in kennet ge-
 maekt had, hebben my eeno groutt wandeling ge-
 maakt naar den Kopmühle en den Zuckerhut,
 de paden liepen neelal daer manne gebouwt, en
 op de hange honden my een ver gezigt op de

^x 1335 nacten. haren. de see huy.

Londen / Rondgen. d' d' 22.

Elbe en een groot aantal Nedan en dorpen. Ter
terwylte lag aan onzen voet en Plunitz ter 4de.

De namen naar de meeste plaatsen in dezen
omtrek tonen dat het land hier te voren door
Wenden (Slavische volken) bewoond is gewor-
den; ook zegt zyn de heer Weber, dat niet een
van hier nog Saksische Dorpen zyn waer het
volk Wendisch spreekt.

Na't eten hebben wy eens nog veel grotere ma-
deling gemaakt, namelijk naar den Pors-
berg, herwaer Weber en de heer en mees. Rie-
wetter ma'selden mede. De weg liep meestal
door bossen, hieroudan rondom wy banken, om-
te rusten, en zeldzaam ma's het gear staat. Op de
hoogte gekomen heeft men een zeer uitgebreet
gezicht. Men ziet de Elbe vele kronkelingen ma-
ken, van de een 4de het lozgebirge aan de an-
dere het Lausitzer Gebirge (Saksische Schmitz)
waarin men te Lausische (niet ver van Tittan) unde-
scheidt; de Elbe af ziende, anderszide men schieft
den Coluberg by Oschatz, enz. Volgent een baek-
je, dat men den reiziger aanbiedt, kan men hon-
derden steden en dorpen zien; een teletoep staat
naar den mensgezigen gereed, en gaede men-
schen vernemen verschikkingen en staalen, om
uit te rusten. Weenig plaatsen leesen en zyn
een groot en schoon panorama op en 4yn
te gelyk zoo maklyk te bezaken.

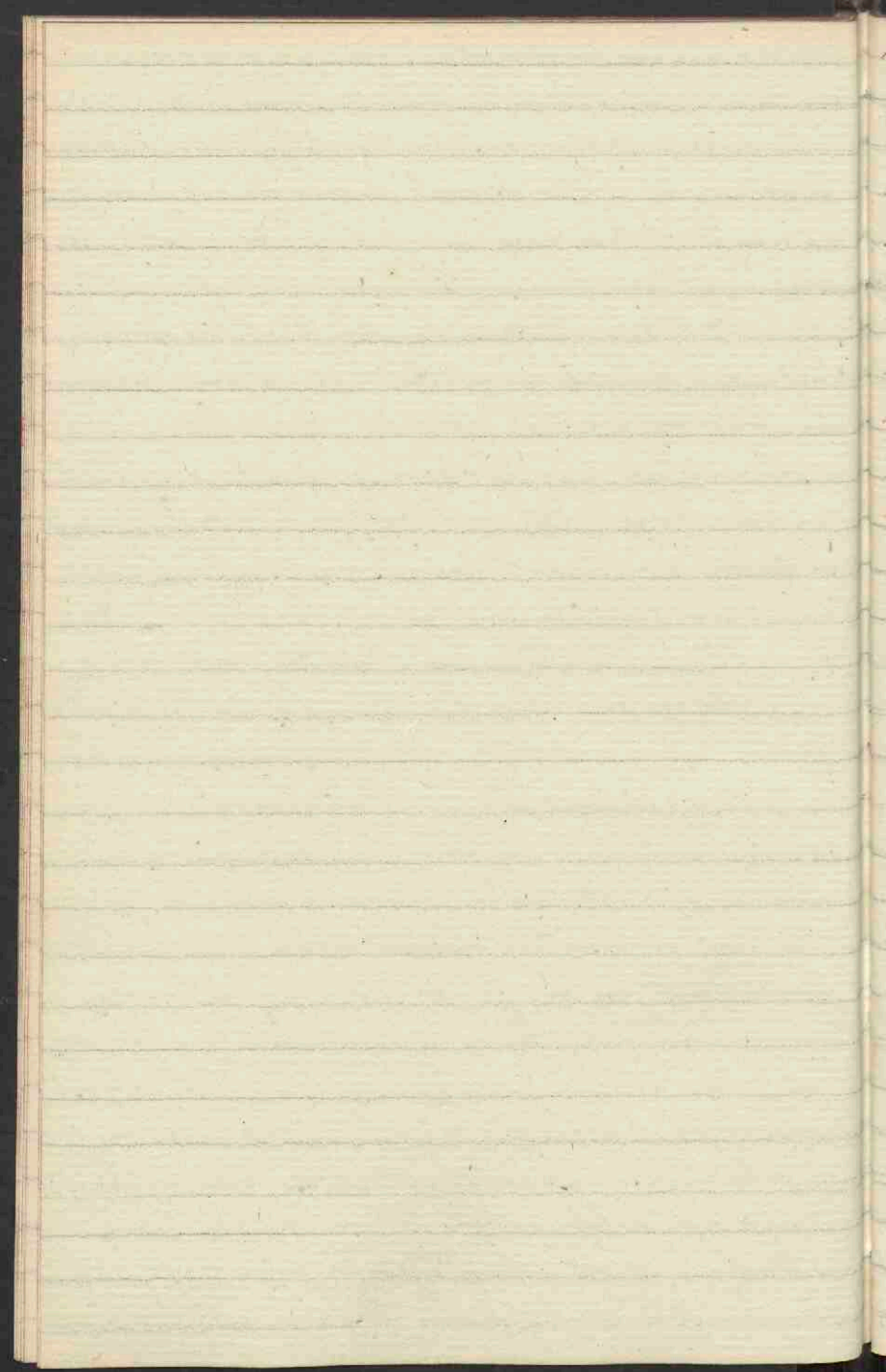
x
Men heeft ons naderhand gezegd, dat op de
Congressen van Laybache en Verona ^{heeft} opgeworpen
om aan den Koning van Saksen Polen te geven
in plaats van Saksen dat men aan Pruislen
wilde afstaan, terwyl Rusland in plaats van
Polen Griekenland wilde nemen; doch dat de
Koning van Saksen verbleef had in geene
zulkte schikking te willen komen, en zijn land
niet te zullen afstaan zoo lang men er hem niet
niet gemeld uitbreef.

Ma het arondeten bewijk met den oudsten Raad van
den heer Tucher naar de Stad terug gereden.

In de gesprekken over den toestand van Saksen,
heeft mij de Hr. W. gezegd, dat de administratie
met veel beleid en goede Franse geschiedt; de
regering zeer weinig kostbaar is. Hier van
alleen is het mogelijk, zonder zeer zware be-
lastingen aan de verplichtingen te voldoen;
want de Staatsschulden zijn zeer laag, dit
is geseeltelyk mag het gevolg van de verpellen-
gen van August II, geseeltelyk van de Brinken
de Costen der laatste jaren van oorlog. Er
zijn byna geen Domeinen, en hoewel het Ryk
zoo aanmerkellyk vermindert is, zijn de schul-
den in haas geheel geblyven. De koning is
hierin, zoo als in alle, volkomen ter goede trouw,
hy voldoet steptelyk aan de verplichtingen tegen
de schuldeijers van den Staat, zoodat de
publike fondsen baren het kapitaal staan.

Naeml. de Prinszen met de Hekken, die zy van
Saksen hebben afgeschied, geene schulden hebben
overgenomen, laten zy, zoo men mij gezegd heeft,
die streken behalve de gewone oork mag binten,
gewone oorloglasten dragen; dit swaakt de
draagfherd en antevredenheid der inwoners om
hunne afscheiding van Saksen, diest zy als hun
waderland beschouwen nog te grooter.

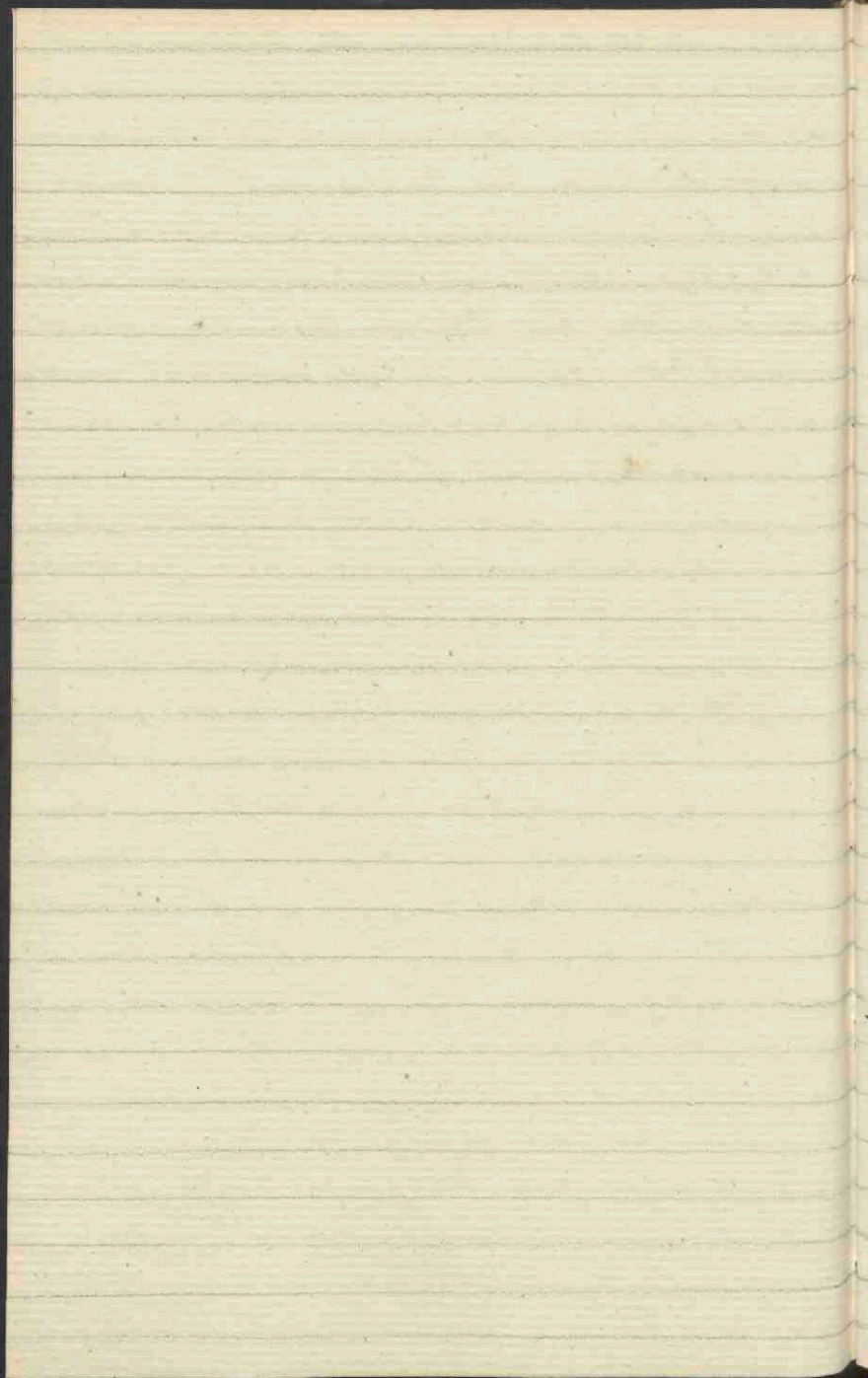
Van het Oberconsistorium, waar van de heer Tucher

lid if, worden de belangen van den credent en het
 anderzys opgedragen. Hy heeft my gezegd
 dat de nuud sakelyke tinnigheid ook te eney
 brengt dat naar het Onderzys, & v. aande
 Hoog School te Leipzig, niet voor veel als een
 sakelyk waare bestend waart. De centuur van
 overzake aan het Oberconsistorium groote
 maelysheden; men verlangde in Sachsen vake
 nke vryheid van drukpers te laten, vooral
 omdat de Blaci van Leipzig daarmede in
 zoo naauw verband staate, doch aankondend
 komen en klagten van de vrede de magendhelden
 over de te groote vryheid; dit heeft vooral plant
 van de vryse van Postenryk. Dit vrede verlan
 gen in Leipzig openlyk een Cammerparis te plaat
 sen om de uitgraafen & verkopen van al wat
 te vry schynt te beletten; Doch de Koning van
 Sachsen heeft dien dringing nog altyd niet kracht
 tegen gehand. De Schryffen van den Haaglee
 van Kring verwekken vooral de ontvreden
 hard, niet omdat ze openlyk syn, maar omdat
 ze niet kracht het grondoverstand tegen de
 dommen verduistering geeft anstellen.

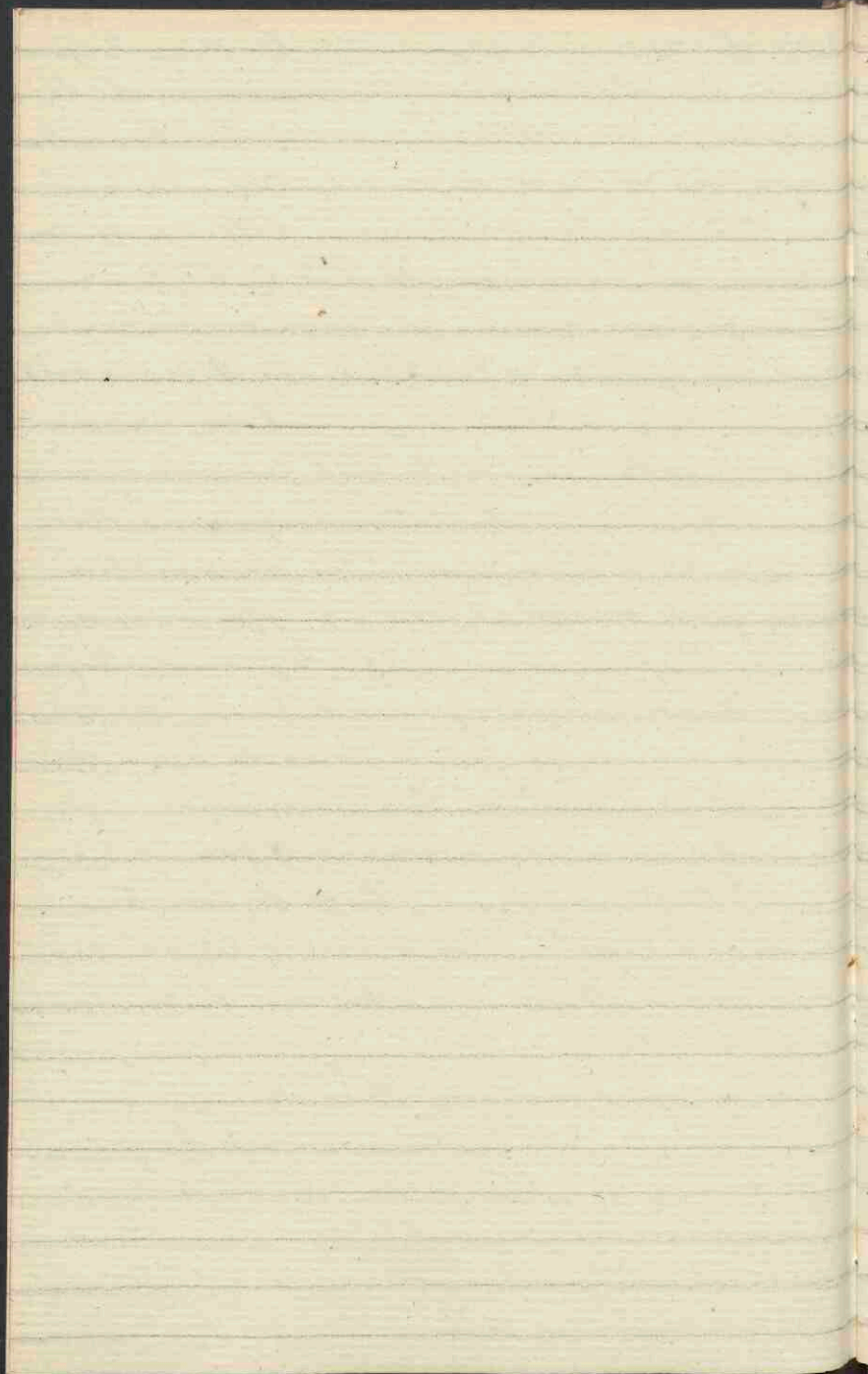
De heer Weber was de naam van Theodor Körner
 en heeft my veel van dien jongen dichter verhoort.
 In vrye kindheid was hy by vanden vryteylke
 trouw en los geweest; niet veel maecte had
 men hem bekennen geleerd, en de heer Treiber zelf

had zich veel moeite gegeven, om hem naz te laten
 leeren, toen hy reeds de schalen van des vouchts had
 verlaten; - aan de timmerentert was hy los en
 wecheloot geweest, en men had hem ten 2. en 3. ke
 van tweezerichten verdruven. Alleen nu en dan,
 als zyn genie ontwaakte, had hy blyken van
 buitengewone vermoegen gegeven; hetgeenda
 zyne doorgeaande verlatigheid naz te meer deed
 bejammeren. Kort voor den kogg, waarin
 hy is omgekomen, was hy tach gezogeld en meer
 ramer geworden, hy had int rips om te staan,
 men, en zyne machtbestaanden vermaachteden
 alles goed van hem. Des te treffender is zyn
 ongelukkige daad geweest. Zyn vader heeft
 in den laatsten oorlog zees de party de geel.
 leerden aangehangen, en door de koning al
 die zich taen tegen de Franschen (waarmede
 hy verbonden was) verklaard hebben, als ver
 vaders heeft aangemen, heeft de heer Körner
 Saksen verlaten. Hy was staatsraad by een
 koning van Saksen en is dit nu by den koning
 van Prussen.

Zondag 17 augustus. Dese morgen vroeg
 bewik met den heer Krulik geweest in den Stein
teken Garten. Dit is een groote tuin in de Oberwe
 gafie, waan men vinnemaal en ander water goet
 drinken, dat door zekien doctor Kroue vinnemaal
 bigd wordt, en, zoo hy beweert, alle de eigenschappen

plein heeft van de bronnen, waarvan het water
 natuurlijk is. De kunst, om dat water in
 het een of ander stadium te versuavelen, is zoo
 men zegt, nieuw, zoo als ook deze inrichting
 gansch nieuw is. Leuwy van bronnen bieden
 aan de gezondheid, zoo veel of swaarten van water,
 aan, die men hem op de eerste vraag in te beken
 te weten: Carolbad, Sprüdel, Kleinbrunn, —
 Anhaltbrunn, Theobaldbrunn, — Linter
 Kesselfbrunn, Kränchen, — Marienbad
 Kocutsbrunn, — Eger, Franzosenbrunn,
 — Aufschwitz, Ferdinandsbrunn, —
 Pyramont, Trinkbrunn, — Lettner, Lauer
 brunn. De tuin is zeer lief, men zag er
 veel menschen wandelen en water drinken,
 in het park, dat alleen van deren 3000 is,
 vindt men reeds over de 500 namen. De ge-
 waelen der geleerden zijn zeer uiteenlopend;
 sommigen meenen dat dit kunstwater de
 zelfde kracht heeft als dat van de bronnen,
 anderen zeggen dat alle puzingen om door
 kunst de natuur in deze, te overnemen, niet
 geeft, even als de kunst nimmer goede
 twaalen voor wyg maken kan. Tot nazigt
 kan men alleen van deze wateren drinken,
 maar niet daarin baden; voor de uitspan-
 ning en t'gevef der drinktoef-beraact mag
 niets dan deze tuin om te wandelen; ontly.

Lindau's Gemälde von Dresden, 186.

Lindau 19. v. D. 56

ten kant men meer niet. In Zweden en in Berlyn
 zegt men niet zyn derzelyke in bezittingen. Wy
 zagen ook den int rinder, die niet groote roof-
 valdaening doet zynen twee wandelende onder
 gasten naar hinnen naar heloefelyk gong
 aan spreken. By de inschrijving wordts een
 bepaalde prijs betaald.

Op het Heustädter Kirchhoff, dat wy heden be-
 zocht hebben, las ik deze regels. Was indisch ver-
 melkt, blüht himmlisch wieder auf.

Wy zyn vervolgens met de dames in de Katholi-
 ke Kerk geweest, enaar wy zeer mooi hoor-
 den zingen. Den koning en zyne gansche familie
 zagen wy den godsdienst bywonend. Daarna zyn
 wy boren op den gang van het paleis gegaan, waer
 wy te allen leest naby zagen vandy gaan
 het een heer en mevrouw wier koning de heer
 vrolik in Capel gemaakt had, en nog eens jaf-
 frauw en een jongen geestelyke zyn wy aan het
 Linke of Bad uitzien eten. Hier is vondsags table
 d'hôte, waer aan wy groot gezelschap vonden.
 Namiddag was er muziek; wy wandelden wy
 rond, genoten het schoone uitzicht, broden
 koffie onder de boomen en vermaachten ons
 vrees niet. Daarna gingen wy in het Theater waar
 de Wunderschonek gegeven werd, een middelen
 matig stuk, dat zeer goed gespeeld werd. Toen
 wy uit het Theater kwamen wandelden wy nog

Lindau & Rundgemähe 16.

Albina, ein Taschenbuch für die Wanderer in
der Sächsischen Schweiz. 1821.

Dresdens Umgebung u. s. w. 1818.

Ik heb ondervonden, dat het met behulp der
handboeken nog zeer gemakkelijk is zynen weg
altyd te herkennen. De beschryvingen zyn
dan eens aanvullend, dan weder veel te on-
standig. Het is zeer gemakkelijk te onderschei-
den wanneer de schryver de wespden weg
vervolgt en wanneer hy ander zynen weg of
nabygelegene plaatsen handelt, de men na-
tuurlyk niet allen bezacken kan. Dikwyl
daer men het boek toe en nergens zyt niet
aankwand te zien, en de leiding van een zeer
midelmatigen gids te volgen, en te vragen, of
hieda of daar wat voorby te gaan, dat men kan
behooren op te merken, liever dan zyn in on-
slagtige beschryvingen te verliezen en zyne
aandacht daarmede te vermoeijen. Voorstel-
ken, zoo als deze, maar op elken stapie te
zien is, maekt men nog veel naanken-
ger en duidelyker kaartjes hebben, en hand-
boeken die niet alle beschryven, maar naan-
kening vermelden welke voorwerpen op el-

met in den Tuyn, en gingen vervolgens waerde
nad terug.

Maandag 18 Augustus. Dezen morgen syn
wy reekstydig uitgevaren, om een toer door het
Lauferen Gebirge, of het zogenoamt Saksisch
Zwitserland, en langs de Elbe, te nemen, te
maken. Wy passeerden de dorpjes ^{Strickling} Solche Witt (of
Tolkewitt), Laußigast, waerom met een geer-
brug over de Elbe by Pelnicz. Zoo lang de toering
hier syn zomeren, blyf hardt, behoeft men waer
dit onervaren niets te betalen. Het koninklyk
ke slas, met de nene gebouwen, heeft als gebouw
geene groote waarde; men heeft grischeke ziele,
met Chineseke daken verceemigd, en met niet
waer den gaden inmaak ingarigt. De bedoeling
is ook alleen gemeest, om een aangezamen 20.
mer verblyf te hebben. De ligging aan de rivier,
mer het uitzigt op de bergen en het schoone
land rondom, is werkellyk zeer lief. Door de
vensters zag wy de grootste eetzaal die
zeer mooi is en faarv gemen de D. In de
tuinen vindt men es een die waer de plantken
de aangelegd, en zeer net is. Op een hoogte
staat een valiche ruine van een slot. Tuinen,
die syn bene nestrekken, maar men een verrent
zigt heeft.

Onsen weg vervolgende, passeerden wy reukke
de. Dorpjes, neder veel door mastbofken, die

ken weg de aandacht verdienen. Dit soort
van boeken is zeer talryk en toch zijn
veel verbeteringen vatbaar.

zich nu en dan openden, en uitgestreeld gezigt.
 Ten ophoerenden; eenige dalen waren vroelyke en
 vruchtbaar, andere natuurlig en woest. By af-
 wisseling vindt men ^{den} Liebeshales Grund, tuss-
 chen van beide ^{toorlen} die allerlieftst zijn. Wy
 kwamen in het mooye dorp Lohmen. Meermaalen
 zagen wy steengroaven; wy maakten in deze stak-
 ken een tak van blitsaan uit; ook vonden de vanden
 steenen deze ratzen alleen voor molensteenen,
 droerpeels, traaggen en dergelyken. In het volgende
 dorp, Ottowalde, verlieten wy den wagen, en namen
 een gids, om te nacht onzen weg te vervolgen. Lang,
 144 trappen klammen wy ons af naar de plaas,
Wechsal genaamd; hier kwamen wy tusschen hoog-
 rotswanden, die van een gebouwd zijn, en van
 boven met boomen begroeft, die heer en daar over
 de opening naar beneden hangen. Deze enge
 natuurlig heet Ottowaldes Grund. Wy zagen links
 een anderen smallen gang tusschen de rotzen, de
Schleifgrund genaamd, welke naar het dorp
Lohmen voert. Deze voortvortende rotz, die
 men ons meest, Panaplin genaamd, is in September
 1822 geheeltyk wedergevoert. Men gaat steeds
 langs, en dikwyls over een klein steenampje, dat ligt
 tusschen deze rotzen heen kruist. Op eene
 plaats staan dese zoo dicht by elkander, doet dat
 hen, die van boven gevallen zijn, tusschen de wanden
 zijn blyven vteken, en een natuurligke poort vor-

Lindemans Rundg. 35

men, die men ook Das Thor noemt.

Hier ver van deze plaats werden wy zeer verrast, door de aankondiging, dat men verproefingen konde bekomen. De dunes, die reeds begunsten moei te worden waren hier over niet weinig vollaan; wy zetten ons om een tafel en hielden een zeer gaad en vrolyk ontbyt. Er is name-lyk hier een arme vrouw, die dagelyks brood, voor het eyeren eut. int Lohne. hoeraards draagt, om de reizigers op te wachten. Te midden van deze waete natien doet zulk een eandem dig onthaal neyt veel genegen.

Het Dal werd verualgens wat breedere en vrolyker, onze gids noemde ons Franse alle de vaten die wy voorbygingen: Das Actar, das Heer, nerne Kauf. Hier hebben de inwoners gebouwd den dertigjarigen oorlog somtyds met hun nee schuilplaats gemaakt. Wat na der naemt men het Heufels kuche, omdat de vaten eenzins den naam van een schuursteen hebben. Men volgt den den Canal en daer alle twee. Hinderhand zy wy nu gepasseerd den Löwen kapp en den kapp. Dese vanderlinge benamingen zyn haren aan sprong verschuldigd aan de speling der verbeel- ding van de inwoners, welke altyd sneet gelykenissen te zien was aan hen bekende voorwerpen, welke gelykenissen dikwyl. merkelyk de- staren.

+ Das Hirtengegründchen gendand.

Alma 35. Linden's R. 37.

Wij zagen nu links een andere vallei waarnaar de
 wanden met rotsen was begraaid waren,
 maar het stroompje, dat er door vloeit, de "Schir-"
 ne, noemt men de vallei "Schirnegrund". Waar
 verder vonden wij reeds een zeer waeste rots-
 enge die Halle genaamd; door deze gingen wij
 langzaam hand naas boven. In het nabijge-
 kelommen wij eene laagte, maar wij verphei-
 den rotsen: Königsstein, Lilienstein en Pfaffen-
 stein boven de maatschappij, die ons omringde,
 zagen uitsteken. Onze weg nu door de Halle
 vervolgde, juist het dal vreedes, meer en meer
 met gedaante bezet, eindelijk bevonden wij ons
 op eene fraaie weide, waarop een steenen tafel
 staat, die voos Augustus II gebiedend heeft, om
 op so jacht aan te ontblijven. Het stadje treble-
 paforden wij op dezen weg niet, het bleef rechts van
 ons liggen. Wij wandelden nog eenigen tyd door
 een maatschappij naar boven en bevonden ons
 in een onoverwacht op de Baufey. Dit is eene
 hooge vooruitschekende rots aan een rand van
 de Elbe. Haar den vorm, die iets naar een bastion
 heeft, is zij alzoo genaamd. Zij is een deel van
 een grooten klomp rotsen, aan welken nu
 het zeer verprijde dorp Rathen ligt. Men kan
 zich van het gansche behoop dezer rotsen een
 eenkeets vormen uit een plaatsje, dat ik mit de
 Albia genomen heb, waer onder staat: Augustus

Leuzige plaatjes, die ik na de hand gekonk
heb gezien een beschied van des gezigt, dat
men op de Partey heeft

Albana 39.

By des afvoren des rivier heb ik na de hand al
die punten goed kunnen onderscheiden.
Ik heb van deze punten ook plaatjes bekomen.

von Raschen.

Wij wanden hier eene heuveling, vele plaatsen
aan te zitten, anderz andersz eene groote tent
waaron wij ons middagsmaal lieten aan-
richten. Er waren verscheidene gezelschappen.

De Basteij is een der beroemdste punten van de
Pachussche Schmeitz, ook is er het gezigt by uit-
schouwen en uitgetrekt: men staat 300 vaet boven
de rivier, met haar vele buchten maken, door
heerlyk land stroomen, van vele rivièren be-
voren, die door den afstand zeer klein op het water
schynen te glyken. Een aantal bergen ver-
toont zich in allehande vormen op grootte en kleiner
afstanden. Het vande niet magelyk zyn dit
alle, te beschouwen, maar magelyk is het zins
er van los te maken. Op een plaatsje des Al-
dina insicht van des Basteij genaamd, vind ik
de naarnaamde punten aangemerkt.

Eene diepe klone scheidt de Basteij links van
de overige rotten; men ziet nog de sporen van
eene brug, die over deze rots, honderdtelle ge-
naamd, bestaan heeft. Op deze rotten zyn
ook nog berovende punten: Kornapee, Rosenblet,
Monchstein. De tyd liet niet toe die te be-
sien, ook is er het uitzigt hoofdsakelyk het-
zelfde als op de Basteij.

Na gezeten en gerust te hebben, zyn wij te voet
naar beneden gegaan. Grotendeels over trappen

Albina 36

Albina 50 (London) 1852.

Kwamen wy op de plaats, Kogeltelle genaamd.
Nu hadden wy links den Wählergrund en rechts
de groeten en kleinen Gaut. Wy passeerden ook
de plaats waar een Kasteel gestaan heeft, en
kwamen in den Amstelgrund, dat is de vallei,
waardoor het riviertje, de Amstel, stroomt.

Wy hadden een anderen gids bekomen, die ons
mede alle natien by namen opnaemde, doch
het vande my meening hater, hiernede myn
dagboek te nullen. Om ons te vermakten deed
hy ook lange verhalen, die betrekelyk afge-
broken werden met de aanwysingen op de
weg, en dadelijk hervat by het inword, daar
hy bymal blynen stecker.

Er waren op desen weg veel mast bosfchen, maar
altyd de natien, als haag, marken en spette kogels
bovenuitakent

Wy kwamen aan de Amstelhöhle en Amstelfalt.
Ders water is niet bedruind door de sneigte
water die sy draat, maar door de zeer scheldenacht-
tige foarmen van de natien, maar het stroompe
over en tufken door wederstart. Lane natuur-
lyke grout, die sy juist ander is, en waar men in
ken gaan, draagt veel tot de schaanhard by. Wy
bleven lang met genoezen, op de ze plaats, en wan-
delde ten noorder door de vallei die men hier
noemt Rathewalberggrund genaamd want. Zy is
hier zeer waest, aan beide yden stroom hange,

Lindem's R. 47. Albina 53.

stijle ratten, die op vele plaatsen gebaveten zyn, en
 vooroversteeken, als of zy alle oogenblikken van
 den nederstarten. De afgerallene stukken liggen
 onregelmatig over den grond en zyn met aller-
 hande gebuurte begroerd; het pad ^{Daar} l'eenkelt
 zich tusschen door, en si kruyten over die stukken
 heen. Wy passerden de Lochmühle, en kwamen
 eindelijk aan het snooze, l'azende doopje
Rathemalde selve. Meer vonden wy die
 waagen, in de diep my boven voozen te Otto-
 walde gelaten hadden.

Een belangryken uitstap, maakten wy ten voo-
 den weg naar de Hockstein, een gausch opzich-
 zelf staande rots, aan de rechter zyde van het re-
 vierste, de Palen, juist tegenover de vesting en het
 stadje Hokustein. Men heeft, om den toegang
 makkelijk te maken, van eene andere rots, ma-
 men eent op kant, ^(kan toe) eene brug over eene af-
 grond gemaakt, waarna men langs trappen,
 die in den steenent gebouwen, zyn het hoogste
 punt bestygt. Wy zagen nu van ont het ver-
 reynallen kasteel en het stadje Hokustein, welke
 van ont geshieden waaren door eene smalle vallei,
 waar in wy, zoo vacten beneden ont, de Palen zagen
 stromen. Zuidelyk lieten de rotsen een ven gezicht
 open, waarbaar wy verschiedene bergen, ander an-
 deren der Schneeberg zagen, en een groot aantal
 dorpen kanden onderscheiden. Beneden in de vallee

Lundau i. R. 43

vagen my den Hohrsteinenmühle, en het was dat
op groene meiden langs de Palens grasde. Om
naar de vallei te komen, klomt men door een klo-
ne in de rots langs goet ruggen af. Iy hadden
geen tyd om dit te doen, noch om het Kastel
Hohrstein te bezochten, maar wegenszde
ons met het heyligh int ruyt, dat my op den
Hohrstein gonden, het geen door een behoude
Nellen arand mag te genozlyker werd. By het
meder afklimmen trouf ons ook het gezicht dat
men op de heuten lang heeft.

Ooren weg was aan de negter zyde van de
Palens vervolgende, reden my over den Lie-
gerück, een steenachtige hoogte af rotswand
welke links over het dal der Palens, Hohrstein
wegrand genaamd voornitsteekt, en in de
diepte dan eens dikke bosken en duidvruylke
weiden vertuonden. In het westelick vagen
my den Lilienstein, Königstein en veel andere
bergen, en want nog schooner was, de on-
geande zee.

De weg ging vervolgens naar Walthersdorf
styl afwaards, zoo dat my het geveden warden
int den vagen te gaan; het geen welde bleek
niet onnodig te zyn geweest, alzoos was my nagen
aan dat doorp kwamen, de voren spel brak.
Dit vertuonde onzen tagt. Spaedig werd een
andere spel gevonden en my reden naar Portsch.

Londen i R. 53.

Den togt van heden vind ik in Londen i R.
178. Albinus 170. Oresken i Wuy. 160

Dorf maar my den Dorfsdorfermühle ragen, die aan het einde staat van den Tiefen Grund, eene vallei van de andere zijde naar de Palant. Deze vallei reest ook zeer gaarnd, maar het is niet mogelijk alles te gaan zien.

My papieren nog Wendischfabree, eukwa, men, toen het reeds donker was, in het kleine stadje Schandau aan, zoo dat my niet moeit nacht, verbleef schamen in het badhuis, dat aan de andere zijde enen buiten de stad ligt.

Een vrolijk avondmaal besloot dezen gesueglyken dag, waanop my zoo veel schoon gezien hadden, dat het byna jammer was, dat my het niet over note dagen konden verspreiden. De herinnering heeft maecte om die voorraad gaed te bewaren en veel afgeanderde weder vande geest te brengen.

Dingsdag 19 augustus. Tegen nacht wakker wordende vernachte my de heldere volle maan en de schoone vallei van de Kornitzsch waarover ik het intrigt had. De populierboomen van de wandelingen vormden die lange schaduw welke zoo treffend by het licht der maan afsteken.

Het den wagen zyn my door Schandau en nog een eind weg in de vallei gereden, doch al spoedig hebben my met een gods vuren weg te vaet vernald. De mel,

De vallei heet Habichtgründ en men heeft
regeit raar zig den kleinen Winterberg.

Tufteren de mastbanten, die bergen en val-
leijen byna ganssch bedekken, zijn wel aan-
den met woningen hier en daar ver-
spreid. Deze doen eens regt lieue uit-
werking.

Men is hier 965 Par. naasten boven de zee; 615
boven de Elbe by Dresden.

vlietende Kirmitzsch hadden wy dan rechts en dan links. Hooge watsen: de Ostrauwände en Kaidewände rechenen zich naast out; een hal in dese watsen, die Netze genaamd, ragen wy in het voorby gaan. By Kaidemühle zyn wy dogen, ren den Kausdeng te beklimmen, en zyn, lufken watsen en mastbofshen door, ge, kornen aan de raagenaamd Kuchstall, eene groote opening in de rots, welke in den vorm van een gewelf een ru, me zaal oplevert, maar in de nersigers byeenkomen, goed aonthaald worden, en aan de eene zyde, waar eene diepe thylte is, een uitgestrekte gerigt gemete, over nallegen met bosshen, beechen en op een aantal bergen in het rond. Eenige Boheemische bergen steken boven de anderen out. Ter zyde in de Kuchstall selve is eene kloof, waarin men eene smalle trap gemaakt heeft, die boven op de rots brenge maar in het gewelf uitgehouwen is. Men heeft er hetzelfde gerigt nag wat meer uitgestrekt; men ziet hier ook van de andere zyde het dorp Lichtenhain, waeruit de in, wouers gebuande den 30 jarigen aanlag byzander in 1631, naar dese watsen zyn

* von Anfang beneden bis Loth.

gerucht; men bemerkte nog de sporen van
woningen, weiderputten enz. die wy hier ge-
maakt hebben. De benamingen zijn ook
meestlyklyk daaraan ontleend: Kuh-
stal, naar het ree geborgen werd; — Kau-
zel, een uitstekende haagte waar men zag
dat de protestantische geestelyke, predikanten,
Wochenbett, een hul in de rots, waarin
zwangere vrouwen verlost zijn; — eene
andere opening in de rots heet Pfaffen-
loch, omdat er zich een priester in verho-
len gehouden heeft; — eene kloof in de
rots Pfaffenkluff, omdat de Hufsten
er een priester in gestort hebben. Langs
smalle paden en trappen heb ik al die
planten bezocht; ook de 400 genamde
Ränderhöhle, een donker gewelf in de
rots maarby het uitrustingsloof.

Door een diepe kloof heen ben ik ook naar
het Schneidloch gegaan; ik merkte hier
op, dat een beukboom zeer melig stond
in eene gansch onbedekte opening der rots.
Ik hoorde hier een sterken echo.

Na dat wy alles goed bezien hadden, en
ons met een krachtig ontlofs getuht
hadden; want er heeft zich een berbergier
in deze rots gereedigd; — hebben wy ons
toeg nauwtzert naar den kleinen Wies-

Volgens Albina 2030 Snerdenes raeten.
+ Rivin een uur van.

tenberg. Voor de dames hadden wy een draag
zetel aangenomen, waarop wy den stelling
intrusteden. Ons gezelschap was vermeer-
derd door den heer Antonis Frotli, die,
gansch alleen reizende, zich gaarne by ons
voegde, en aan wien wy een zeer be-
schaafd en vroelyk reizgenoot hadden. ^(gezonden)

Langs treppen in de rots uitgehouwen
kwamen wy in de vallei, Nabichtsgrund,
en zagen nu de Kuhstall als eene klein-
ne opening in de hooge rots. In ruim
een half uur kwamen wy nu op
de hoogte, die 1556 Par. naast bene-
de zee is. Hier staat een klein steen-
gebouw, dat Winterhaus genaamd,
waarmt men eene groote halfronde
vallei voor zich ziet, meestal met baf-
schen bedekt, maar baren men in de
verte de rots der Kuchstall ziet uitste-
ken. Dorpen en korenvelden liggen
midden in de bafschew.

Van hier hebben wy onzen weg vervolg-
naar den Groeten Winterberg. 1466 Par. ^(Par.) naest
hoog. Steeds waren wy onder schoone ge-
boomte eerst in een meerkoude en
vervolgent onder beuken. Men ziet
meengvuldige blokken basalt ver-
spreid liggen.

Lindau P. 184.

Daar de groote Winterberg de hoogste van
het Sautitzer gebirge of Sächsische
Schweitz is, heeft men hier een reuzige,
straekt gemaakt: de plateauen daar wy ge-
meest waren konden wy meestal beneden
ons onderscheiden: den kleinen Winterberg
en den Klausberg, maar in de Kühltal,
ook de rots van Ratten, maar op de Bas-
teij is; de Elbe zagens wy tusschen den Lilien-
stein en den Königstein slingerens,
en wy zelden ont dat wy morgen dien
ste van Saranen en dien Berg (Lilienstein)
bepalmen konden. Meer in 't noorden
zagen wy aan de een zijde het Reuzen-
gebirge aan de andere het Entzgebirge.

Wy hielden hier een kwalijk middag-
maal, want het behoort tot de gene-
gens van in deze streken te reizen, dat
alles voor het gemak van reizigers
ingericht is, en men op alle punten uitous-
ten en zich vertwijfelen kan.

Wy stuygen den Groaten Winterberg
af en hebben een hoogen berg met meest
bosfken bedekt naar ons welke de gods
Rosenberg noemt. Spaedig kwamen
wy op Boheemsch grantgebied, en werden
daarop als het ware verwelkamd door
de muren van twee flintopelers. Wat

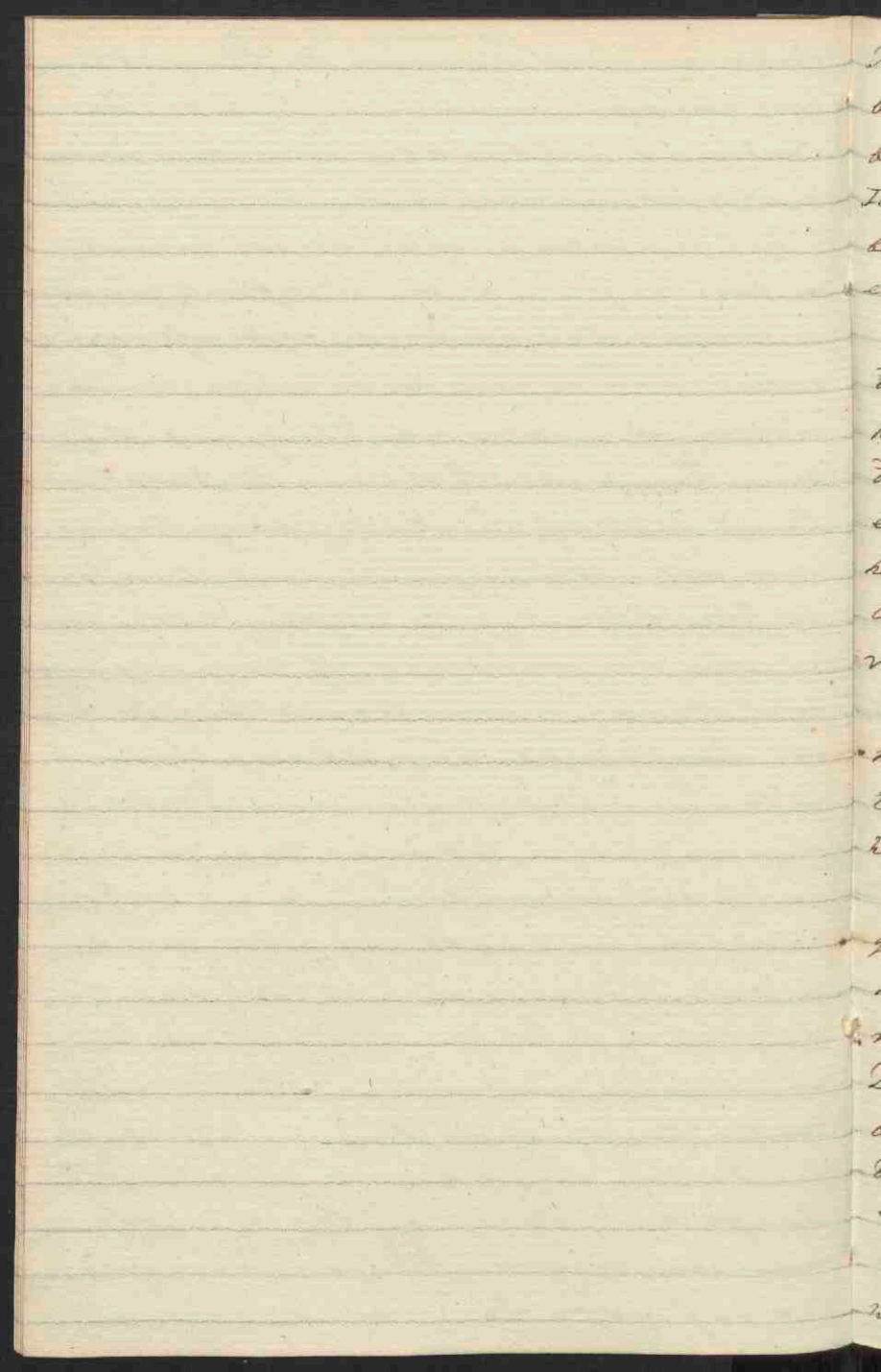

Zie de afbeelding n° 19.

Zie Afb n° 18.

verder vanden wy ander de hooze come,
 een karpfpeker met zyne dochter. De
 Bohemert hebben algemeen den naam
 van muzikaal te zyn.

Het maatkouk opende zich op eens,
 en toen zagen wy den Prebisichgrund,
 een zeer intgestrakte, en sterk aflloepende
 vallei, aan de eene zyde aangeran van
 rotsen, op welke vrand wy ont berou-
 den. Een paar Bohemische dorpen
 Stimmensdorf en Rosendorf lagen
 voor ons. Wy zagen nu ook den Pre-
bisichkegel, die van de andere rots afge-
 sand, als een kegel of toren op zijn
 zelve staat. Vervolgens kregen wy
 den boug, welke de nocturn in de rots
 gehouwen heeft, en die men Prebisich-
trah noemt, in het oog. Deze behoort
 gewis tot de wonderlingste en treffend-
 ste natuurwerken, welke dit gebirge oplevert.
 De opening is 120 vaet breed en even zoo
 hoog, en zy is juist aan het einde van
 een smalle voortzpringende rots,
 zoo dat men er door heen een allerlieft-
 landchap ziet. Een smal naetpad
 bracht ons boven op het gemelf, waar
 men zeer vry naar het uitzigt staat,
 het oog rype rezen de vlakten van

Böheme, en onderscheidt een aantal
bergen en ratten, zoo als den Schnee-
berg, de Ischerusteine (in de richting van
Töplitz) den Tserbaag (sander de Riesen-
bergen) den Tuckauer (in het Ertzgebirge),
en vele anderen.

Wij zijn op een der uitstekende punten
der rats, den Priebhorn genaamd, ge-
klommen. Men staat daar hoog op
den uitroeten rand van den afgrond
en ziet styl op den Prebischhorn en op
het Prebischhor, lager op de vallei neder.
Overzigt is het gezigt meening van het
vorige verskillend.

Vervolgens zijn wij tot beneden onder
het gewelf af de poort afgeklommen.
Een boom graet hier, welke niet den
reuel maar de rats baven niet heeft.

Hier konden wij al weder vernarthen
ger bekamen, en die lieten sich niet
afwijzen want een mooi Saksisch be-
rinnetje kwam ze ons aanbieden.

De dames merkten aan, dat onze bewon-
dering haar ingebeeld konde maken,
doch zij maect hieraan niet needs gewo-
zen. —

Onze gids heeft ons van hier gebrago
naar de Grotte am Hartzgrün, drie me-

Albina 187.

Albina 188

kelyk zeer zienswaardig is; van boven is
 zy ganssch open, zy is hoog en niet
 zeer diep. Onze weg liep nu snel naar
 beneden; — toch maakten wy nog een uit-
 stap naar een punt genaamd Heiligen
Halle, waar onder hooge Sparreboomen
 het gezicht heeft op het gansche halfrond
 van de rotzen, die in hynen opeengestapel-
 te zyn en van boven met lofschen be-
 groeid zyn. Men ziet hier door de ope-
 ning naar het Prebischthor heen en ziet
 duidelyk den Prebischkegel en zyne vor-
 derlinge eenzelvigheid.

Nu vervolgden wy door de heestlyke valle-
 ren; eerst langst den Bielbach en daarna
 langst den Kennitzbach, welke den eersten
 opneemt, tot aan het loop Kirnitzkret,
 zeken waar de leiatite in de Elbe valt.

Wy zagen hier een laad van den heiligen Johan-
 nes van Nepomuk, een duidelyk teeken dat wy in
 Boheme waren. Het dooploep verspreid hier
 zeken de rotzen en met lofschen. De heiligen zyn
 van houten gesneden. Het bevoorrecht hebben een gun-
 stig voorkomen; wy zagen vele en menige kinderen,
 die kleeding is kamelyk net, zoo als algemeen in de
 Saksische Schreiftz; doch algemeen gaauw de koo-
 man banneraet; Er wordt veel gebaad.

Het hout geeft hier veel vertien het gans heel de

Sindon Rensgam ärode. S. 44.

Elbe af. De Steenproeven noordwaarts ook wintten.

Wij zagen met inclusie beladen Schandau door men
 zeken tegen de rivier op tachtent.

Wij raasden naar Schandau terug

Woensdag 20 augustus. Dieren morgen te half

zesen ure vreesen wij op de Elbe naar den Lilien
stein, om dien te bezichtigen. Op den weg naar de

veer meet men ons b. a. den Jungfontpöschung, een
 Mylo brand aan de oeverzijde der rivier, waan
 van in 1639 een meitsje dat den Dinsdagochtend
 daten vernield werd, zich nedergevoeren heeft,
 en daaronder desen naam bekomen heeft.

De Lilienstein is de kernstele onder de 12
 vrystaande ruzsen daren streek, en een wat
 ledgraapt zyns hoogte slecht, 1088 voet omen
 de zee. Volgens Lamminger wat meer. Wij de
 rickson dan ook zunder zeer goede uispan
 ning den top. Wij wanden daar een ruimen en

schone inkrigt beland. Wij zagen zeer goed
 Königstein, Pfaffenstein, Schneeburg, Lichin,
 Stein, Rosenburg, Lauscha, Winterberg en de
 vaks van de Kurbetal tusschen den Hamboerger
 de Hobe Lieben, een groot stuk der Elbe met
 de steden Schandau en Königstein, en daar bren
 de streek bebouwd land tusschen de rivieren en
 de bergen. Naandelyk ook verspreijt. De
 Elbe stroomt om den Lilienstein. De nas.
 ling Skulpten lag nuas ont. Teer veldand

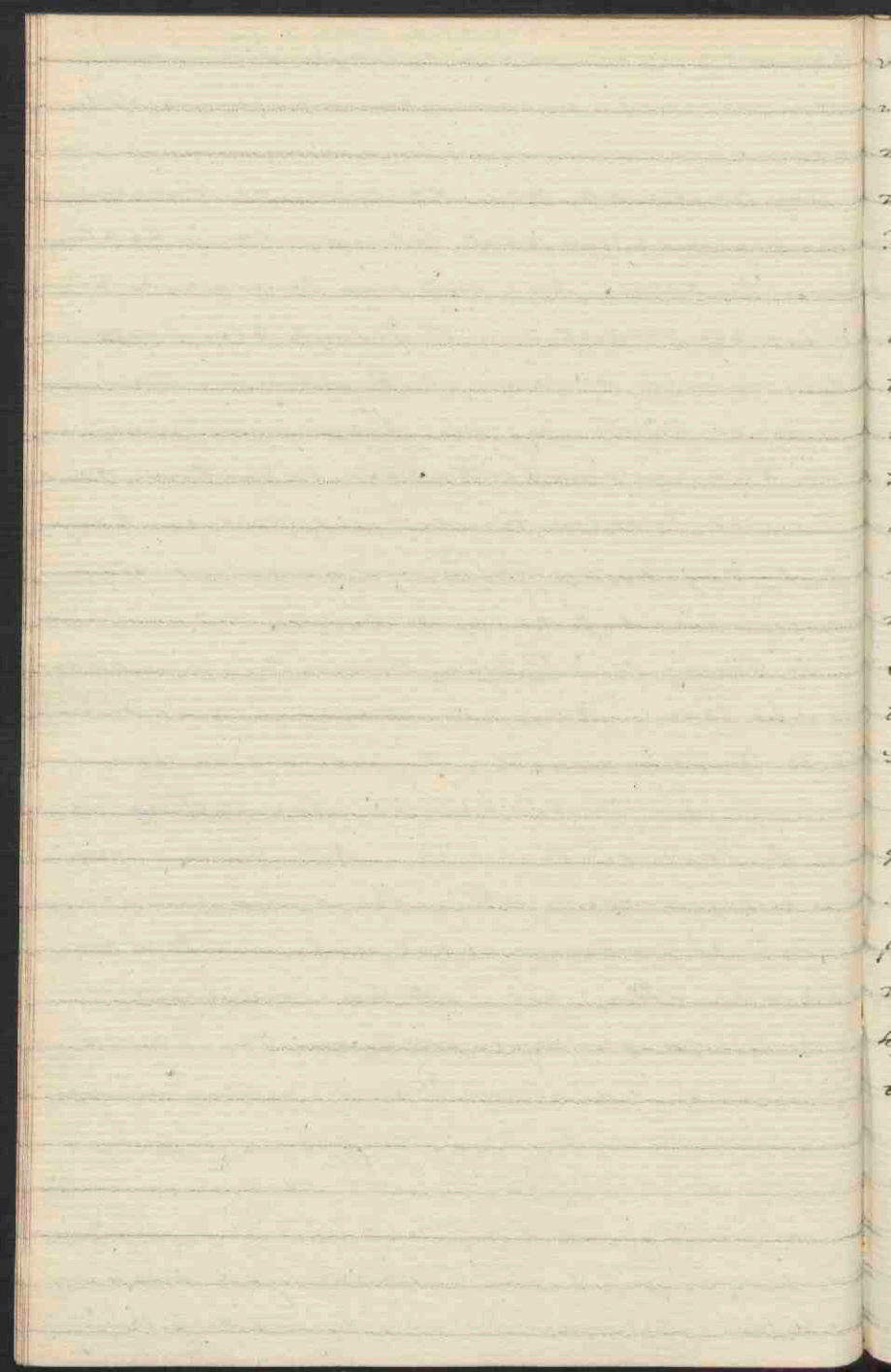
London Review p. 102.

Konningen wy aan een andere ryde den Seldien
 tken weder af, en veruolpten onze vaent op de
 Elbe.

Wy zagen nu van beneden de russen
 die wy met zoo veel belangtalen, p behouwen
 men hadden. Eene rits aan de aneryde van
 Evans het profiel van Ludewyk & V. Derge,
 lyke vormen, die men als beeltenissen van
 personen behouwen kan komen meer voor.
 Wy kwamen voorby Rasthen, waarboren de
 Bastei, Wehlen met de rüine van een kas-
 teel, Vogelsteltz, Postta, enz. Oravel stye
 russen met bafiken op de hoefte.

De kleine stad Pirna konden wy niet onbe-
 rucht laten. Byzonder belangryk was den
 heer Voulth was de Jurispruf voor Kraant
 rinnen, die in het kasteel Sonnenstein wa-
 by de Stad geplaatst is. Dit kasteel was
 in vroegere tyden als vesting zeer gerijpt;
 doch het is sedert 1814 ontmanteld, en nu
 dient het alleen tot heil der menscheit.

De insigtig is byzonder bekend voor kraant-
 rinnen, die men nog voor herstel vastaan acht; de
 ongeneslyke woorden naar Waldheim, Hofsteden
 Quesden en Leipzig gerondant. Et directans leid-
 de ons met grote belangtzaamheid rond en beantwoord
 de onze vragen. Enkele punten de arren heb ik op
 getree band; het meeste kan ik in het handboek terug.

vinden. En waerachtig 135 lyders, waer van 86 man-
 nen. Wat is de raasname oorsak der krankhe-
 nigheid? Liepke by de vrouwen; hoopmaed by de
 mannen; dikwyls ovarie, meer by mannen.
 Protestantische democracy komt ook dikwyls waer-
 tyg bevoorrecht de zoep die aangevend word,
 om de gemaadstemming d'eer aanzet te be-
 te verbeteren. De schoone ligging, frische
 lucht, maaken reeds gunstig daarop werken. Men
 heeft reukme Fischen waer van de kawaan was-
 delen en tusschen; - afsonderlyke knien,
 voor de gebatesden. Allerlei spelen en oefe-
 ningen: kegelbaan, vogelschieten, exercysen,
 ballet. Eene tentenkultuurtaal, Biblio-
 theek, Piano en andere musick. In de eet-
 zaal wordt des avond beseehandt gehouden.

Behalve de kaken worden als middel en an-
 gemend electrischen, brandmeddalen, draai-
 staal en draai bed (Zwingrad), Corral de
 force. Een man die wyltrecht mag wilden had
 men niet heeten kaken ingallaten. Op een-
 kele plaatsen mekte wy slechte lichte, dit was
 gelybaar van gebruik.

En waren drie oprigten en 18 oppassers.
 Men zeide ons dat ongeveer eenderde hervat-
 telt 8 jaarlyks sterven; en is slechts een
 zelfmoord voorgekomen.

En had by dit kerk van Sonnensteen een

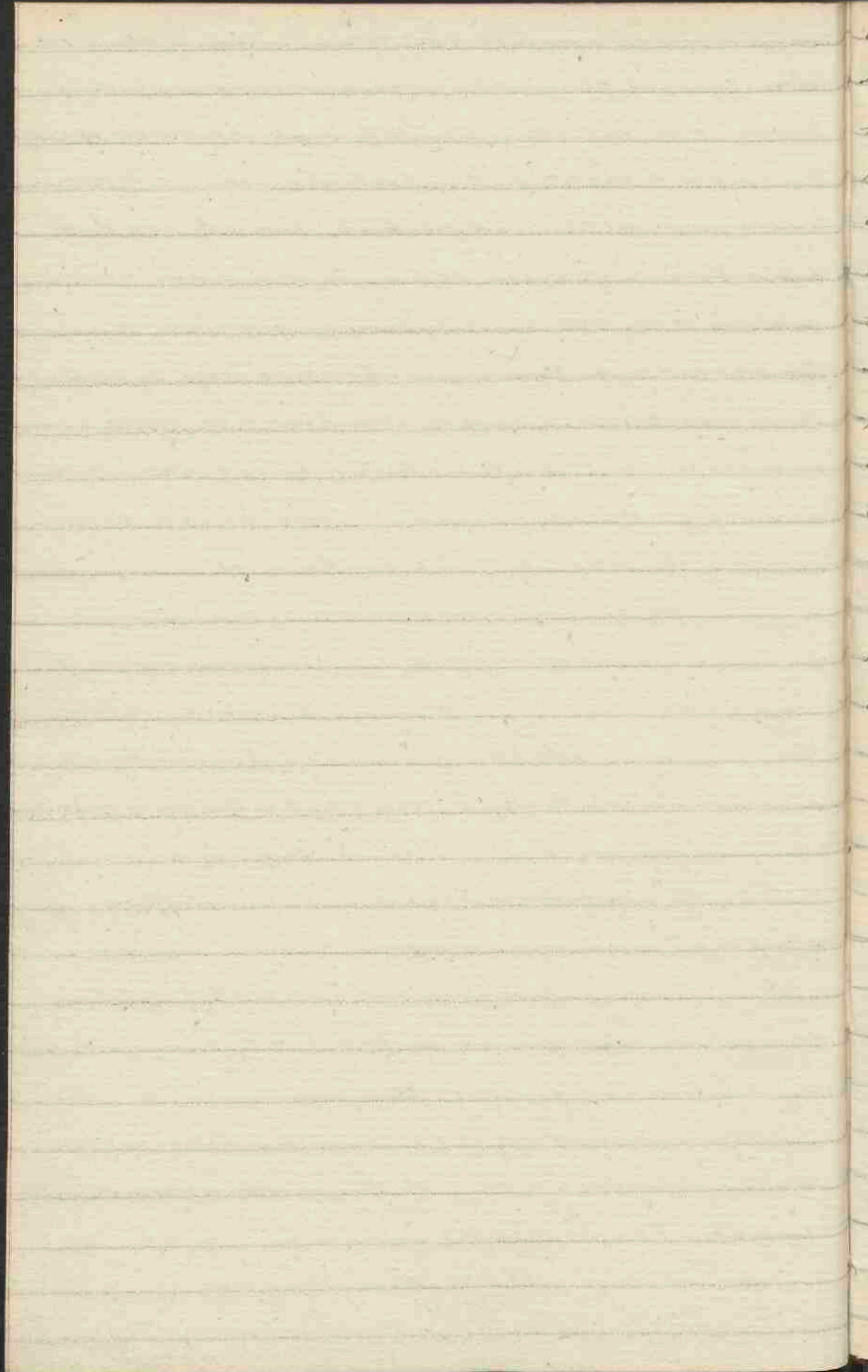

Lindau R 100.

"vandenlinga inruitting plaats. Wy hebben gien
 teren konniet gemacht met een jongen Graaf
 Trozzi uit Schildaan; die heeft zich ons aangesta-
 ten en ging met ons dit gesticht zien. Hy reis-
 met zyn knecht en dere heer, zoo als wy later
 bemerkten, van een bediende van het gesticht
 gezegd, dat zyn meester een groot heer was.
 De Directeurs hiervan ontvrijde zaf by wafel-
 tuf my naar dien grooten heer aan, en omme-
 de betoeftheid niet te kort te schieten, naem-
 de hy my "Barablanche". Wy wisten niet
 wat wy hoorden, en ikzelf begon te vragen, dat
 de man die met zoo veel konniet en welwel-
 tendheid ons alles uitlegde, tank zelf een den
 waanzinnigen was, zoo als dit in andere ge-
 stichten meer plaats gevonden heeft. En was
 dat voor ons allen in die zombelinge werke-
 wyning die my te best veel toefte iets zeer
 grappig en iets angstig. Wy hebben en na-
 der hand zeer over gepast.

In de stad verlustigen wy ons aan het schone
 geniet dat men geniet in het koffyhuys, waer
 my om mede te gemaet hielden.

Vervalpen berachta. wy die Weissenau
Stall, die byzondere belangstelling verdient.
 Zy is in 1814 ontstaen, als gevolg van den
 overlof die zyn well inoranndeliet; zy werd
 door vrijwillige bydragen, maasander aannem-

lyke van Britische Freigelegdheit; en tenijde andere
 dbeuning der Regering toe stand gebracht; en nu
 met groote zuip bekeurd. Zy is bestemd naar
 den geheelen Kreits van Meissen. Er zyn 80 kin-
 deren, 50 jongens en 30 meisjes. Het ges. dit huis
 huis onderscheidt, is de goede opvoeding naar
 ligchaam en geest welke men de kinderen geeft.
 Die maanden niet opgesloten, maar tusschen re-
 gelmatig: de jongens op het veld, de meisjes in
 den tuin. Er zyn daar voor 14 Schappels
 Land (elk van 300 11 rassen) aan het huis ver-
 bonden. De kinderen worden opgenomen
 als zy hun 5e jaar volbragt hebben. Zy be-
 komen 6 uren daags onderwijs. Als zy 14 jaar
 oud zyn en lidmaten der kerk zyn, verlaten zy het
 huis, lessen een ambacht af worden op anders
 wys geplaatst. Schuyls blyven zy tot leeren
 in het huis. De inkomsten, zede men ons
 bedragen ongeveer 8000 Thalers; doch men be-
 reunt nog van den Koning zekere haandelheid
 konen en brandhout, die voor een gedeelte
 in de behoeftes voorriet. Het huis was zeer
 goed ingerigt, byzonder de slaapkamers, waarin
 de kinderen elk afzonderlyk in opene ledokan-
 ten slapen, op Hoorakken met laken en dekens.
 De openbare slapen in dezelfde zalen. In z-
 gan de kinderen niet; zy waren alle onder op-
 zigt ^{op} eene groote meenteluy naar de Bastey.

[The page contains faint, illegible handwriting throughout, likely bleed-through from the reverse side.]

Wij kwamen van Pina in de buurt naar Dresden,
 kwamen met het walleen naar den avond aan, en
 begaven ons dadelijk naar den Britischen Gar-
 ten, waar een byzonder vroelyk avondmael
 hielden. Er was muziek en veel elegant ge-
 zelschap, waerby wy in onze vroegste plechtig-
 zandeling opstaken. De twee draagers die ons
 verseld hadden kwamen waf by ons, want de
 tyd was te kort om eerst naar onze herberg te
 gaan, en wy liepen hen dus ook hier uitroepen
 en zeek versterken. Onze niemann konnis, de
 Graaf Trutti, nam nogt naaselyk deel aan
 de vroelykheid en de goede juffr. Takke was
 er over uit dat wy een Durchlaucht in ons
 midden hadden.

Vondersdag 21 Augustus.

